GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Octubre-Novembre 2026 núm. 845

Campanar, 300 anys

Suplement: 10 anys, 100 dibuixades

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

GRAU
SERVEIS IMMOBILIARIS DES DEL 1943

Immobiliaris de confiança a Barcelona.

Patrimonis-Administració
Compra, venda i lloguer
Assegurances
Comunitats

GRAU Serveis Immobiliaris
Via Augusta, 64-66 entl.
Barcelona
932 377 838

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ OCTUBRE-NOVEMBRE 2026 Any 80 núm. 845

EDITORIAL

El campanar celebra 300 anys

L'acte central de la commemoració del tricentenari del campanar de Moià, aquesta tardor, és el més destacat del present número de LA TOSCA, revista que ha il·lustrat, al llarg dels anys, moltes cobertes amb dibuixos i fotografies del nostre cloquer.

Els actes van començar a principis d'agost, amb el concurs de pintura ràpida, l'estrena de la sardana commemorativa, concerts i amb una programació que tindrà continuïtat encara amb una jornada tècnica patrimonial, més concerts, una exposició i una festa de Cap d'Any. L'acte central, que va comptar amb la participació del president del Parlament de Catalunya, congregà unes sis-centes persones a la plaça de Catalunya. Després dels parlaments institucionals, l'espectacle, guionitzat fins al detall, va ser un diàleg entre el campanar i la plaça, on s'havia habilitat un escenari i una pantalla led de gran format. El diàleg repassava la història del monument amb veus en off, imatges històriques i vídeos del monument, les campanes i el rellotge. Va incloure converses entre el Pollo i la personificació del campanar, valorant qui dels dos simbolitzava millor la identitat, o bé amb un grup de recreació històrica que representava la crema de Moià durant la primera guerra carlina, amb toc de sometent, fumera i il·luminació de foc des del cloquer. L'acte va resultar un èxit inapel·lable de públic, de participació institucional, un esdeveniment d'aquells que deixen petja, però també una mirada d'un Moià vertebrat sobretot per les manifestacions de cultura popular i tradicional i que desprèn una certa enyorança d'una època en què els valors religiosos eren centrals i que la secularització de la societat ha anat desplaçant.

Aquest número es fa ressò, així mateix, de la capacitat inversora de l'ajuntament per a rehabilitar equipaments com el de Cal Comadran, un edifici emblemàtic i amb un element patrimonial vertical —l'alta xemeneia— que, amb la sirena, també va marcar els ritmes de vida de la gent que treballava en el ram tèxtil durant la segona meitat del segle XX. Amb el nou projecte de Les Faixes, que compta amb subvencions externes per un import de 4,3 milions d'euros, s'haurà rehabilitat, en pocs anys, una superfície total de patrimoni industrial de 6.000 m^2, que genera nous nuclis vilatans, nous usos i oportunitats, que millora l'urbanisme i que ha de permetre dotar Moià d'equipaments amb estàndards de capital de comarca.

Podeu comprovar que en aquesta edició s'hi inclou un suplement promogut pel Cercle Artístic del Moianès, amb una representació dels dibuixos de les cent edicions realitzades durant deu anys de dibuixades, una activitat que consisteix a trobar-se en un lloc, mirar-lo amb atenció, seure-hi al davant i explicar-lo a través d'un dibuix, a fi de recuperar accions tan bàsiques com compartir, veure i representar.

ÍNDEX

Editorial **3**

Vida municipal **5**
Moià obté 1,5 milions d'euros més ... *J. Font* 5
Cinto Monsech, regidor de projectes estratègics. *E. Altarriba* 7

Actes i esdeveniments **12**
Celebració dels 300 anys del campanar. *A. Arisa* 12
Àlex Mur: «El campanar és com un adult ...» *J. Clarà* 14
La Queixa 17
Diada Nacional de Catalunya. *J. Clarà* 18

Opinió **19**
Ciència o «bullshit»?: el teorema de Hayes ... *M. Fortuny* 19
Sobre la transició energètica. *J. Jiménez* 21
Cal Comadran: el fet i la cosa. *E. Altarriba* 23
Seny, responsabilitat, moderació. *J. Ruaix* 24

Les entitats informen **26**
Una jornada per a valorar la gent gran. *Hospital Res.* 26
33 edicions, molts bastons picats i moltes ... *Bastoners* 27
Visita de Mauer i estrena de temporada ... *C.E. Moià* 28
Quan es van tornar a encendre els llums ... *CinemaViu* 31
El Cercle Artístic del Moianès enceta un nou curs ... 33
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre 34

Moianès **34**
Noves formacions: Forma't al Moianès! ... *Consell Com.* 34
El so de la Festa Major de l'Estany. *D. Prat* 36
Castell en Positiu no es presentarà de nou ... *J. Font* 38

Lletres **39**
Jo, el campanar de Moià. *P. Criach* 39
Versos diversos... El roure gros. *B. Fonts* 39

Finestra Oberta **40**
Dörte Seeger. Collaret i arracades. Sèrie «Chain Reaction» 40

Una mica d'història **42**
La troballa de «l'últim nen del Toll» ... *Museu de Moià* 42

Miscel·lània **44**
«Tardeo», tardeig o vespreig?, una nova manera ... *A. Vilardell* 44

Publicacions **46**
El moianès Carlos David Moreno presenta el llibre ... *J. Font* 46
Llibres, Revistes, Diaris 47

Moviment demogràfic / Breus **49**

Dades meteorològiques **50**

Suplement pàgines centrals
10 anys, 100 dibuixades. *Cercle Artístic del Moianès*

Fot. Amics del Campanar de Moià

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Alícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL MODILIANUM

Amb el suport de: Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència · Ajuntament de Moià

LA TOSCA és membre de: (≡)ACPC Associació Catalana de la Premsa Comarcal

VIDA MUNICIPAL

Moià obté 1,5 milions d'euros més per a la rehabilitació de Les Faixes

Josep Font

El proppassat setembre, el Departament de Cultura va aprovar una subvenció d'1,5 milions d'euros per a rehabilitar l'antiga fàbrica tèxtil Les Faixes II, que s'afegeix als 2,8 milions obtinguts del Programa d'Impuls a la Rehabilitació d'Edificis Públics, del Ministeri de Transició Ecològica. La de la Generalitat és una subvenció fora de concurrència i plurianual, que donarà coixí per a poder gestionar la inversió més quantiosa que s'està executant actualment a Moià.

El Centre Cultural Les Faixes acollirà un teatre-auditori amb capacitat per a més de 400 persones, espais per a l'Escola Municipal de Dansa, aules per a l'ensenyament musical i per a activitats associatives, etc. Moià és una de les poques capitals de comarca del país sense un equipament cultural de referència i aquesta inversió és, doncs, estratègica. En el ple municipal de finals d'agost va aprovar-se inicialment el projecte executiu per a la segona fase de rehabilitació de l'immoble.

El projecte de rehabilitació s'ha encarregat al mateix despatx d'arquitectes que el projecte de Cal Comadran. Es tracta de Mestres Wåge, fundat per Maria Mestres i Magnus Wåge, que tenen seu a Barcelona i Oslo (Noruega). El projecte de Cal Comadran ha estat finalista dels premis

Aspecte actual de Les Faixes II des de la carretera de Manresa (fot. Ajuntament de Moià)

FAD d'arquitectura 2026 i també d'altres concursos de gran prestigi. Aquest despatx ha dut a terme tant centres culturals com una estació de metro a Noruega, caracteritzats per una arquitectura acollidora i oberta, que integra els edificis amb el paisatge urbà.

Per a fer-nos una idea de la magnitud del projecte, fixem-nos que l'actual sala polivalent de Les Faixes, on anem a votar i on es projecta el cinema, té una superfície aproximada de 395 m². Cal Comadran, l'altra gran obra de recuperació de patrimoni industrial per a nous usos culturals i socials, té una superfície d'uns 2.000 m². La superfície de Les Faixes II, segons el cadastre, és de 3.990 m² i gairebé dobla la de Cal Comadran i multiplica per 10 la superfície de la sala polivalent actual.

L'alcalde de Moià, Dionís Guiteras, reflexiona primer de tot sobre el patrimoni emblemàtic del centre de Moià, com el campanar, del qual se celebra el tricentenari, la plaça Major, les muralles..., elements que van construir-se per a transcendir el moment en què van ser fets. El conjunt d'inversions que s'estan realitzant, en aquest cas de rehabilitació de patrimoni industrial, suposa també una transformació del poble, amb nous conceptes urbanistes, com la connexió de la plaça del CAP amb la carretera per Les Faixes i que van més enllà dels usos que puguin tenir en el futur immediat: obligaran a millorar els vials i altres espais públics i zones degradades i permetran la rehabilitació d'habitatges, amb criteris de qualitat i sostenibilitat, com es té previst de fer en l'edifici de l'antiga caserna, a l'entrada del poble, on estudiants de la Universitat Politècnica de Catalunya exploren un edifici emblemàtic per a l'entrada de la vila.

Aspecte actual de l'interior de Les Faixes II (fot. Ajuntament de Moià)

Cinto Monsech, regidor de projectes estratègics

Eduard Altarriba

Cinto Monsech és dissenyador industrial i professor d'aquesta matèria a l'escola Elisava de Barcelona. La seva tasca professional, segons m'explica ell mateix, és la de consultor i cap de disseny de nous productes. O, més concretament, assessorar empreses que cerquen innovar i millorar el seu posicionament mitjançant el seu producte i els suports de comunicació. Considerant que, des del passat mes de gener, arran de la dimissió per motius personals de l'aleshores regidor de Cultura, Lluís Cascales, va entrar com a regidor de «Projectes Estratègics», la primera pregunta és evident.

Has aplicat aquest bagatge professional orientat a la innovació en la teva feina a l'ajuntament?

Sí. De fet, aquest era l'objectiu. El Lluís Cascales havia fet una feina molt bona endreçant la seva àrea i fent propostes. Entrar un nou regidor de Cultura potser no tenia sentit, perquè ja hi havia inèrcies, la programació definida, i potser era més interessant que hi entrés una persona que donés un nou impuls a aquest consistori. A mi se m'encomana donar una visió diferent i trencadora mitjançant una sèrie de projectes que en diem estratègics perquè marcaran el futur del poble.

I aquests projectes estratègics, els vau definir d'entrada o els vau anar bastint?

Vam fer una llista d'entrada. Alguns ja estaven començats, d'altres no. Vaig entrar trepitjant Cal Comadran. Per mi, aquest equipament és un salt qualitatiu important amb les estructures que tenim al poble i a la comarca. És un edifici icònic, on s'ha fet una feina de disseny arquitectònic espectacular. N'estic enamorat, i la primera cosa que hi vaig fer va ser procurar un moblament que no desmereixés del nivell de l'equipament i, sobretot, que quedés bé en la inauguració. Per a mi, la inauguració de Cal Comadran va ser una declaració d'intencions. L'edifici convida a fer les coses d'una altra manera, així que vaig proposar una cosa potent però disruptiva, barrejant una sèrie d'accions artístiques perquè la gent copsés que allà les coses serien diferents. Podrien semblar aspectes estètics o formals, però tenien una intenció molt clara. La simbologia dels escenaris és molt important, és una estratègia que genera dinàmiques noves i diferents en el comportament de la gent i en les activitats que s'hi fan.

Tot això té uns resultats. Cal Comadran té molt èxit, molt més del que ens pensàvem. En quatre mesos hi ha hagut 145 reserves d'espais. Però hem de ser conscients que fa poc que l'hem obert, i de mica en mica la comarca va descobrint que és un espai amb moltes possibilitats. Per exemple, ara s'hi farà una convenció d'arquitectes de la demarcació de la Catalunya Central i una reunió de centres educatius també de la Catalunya Central. De fet, s'hi han fet activitats que no ens havíem pas imaginat, com els assajos de La Cabra d'Or, el banc de sang o els campionats de ping-pong.

No està previst tenir-hi un vigilant o algú que pugui mantenir l'espai obert de manera permanent?

Ho estem mirant, però és delicat generar noves places de treball a l'ajunta-

ment. Ara per ara, l'autogestió [accedir-hi amb un codi de reserva prèvia] està funcionant força bé. De mica en mica n'hem anat aprenent tots. És un model que funciona en altres poblacions. Així i tot, estem pensant a portar-hi el punt d'informació turística i altres iniciatives que es van configurant.

I *coworking* al final hi serà?

Aquesta és una de les meves intencions. Hi estic treballant, i si tot va bé, aviat firmarem un conveni de col·laboració amb Cowocat Rural, una xarxa de *coworkings* rurals de Catalunya. Fa uns quants mesos que hi treballem, hem fet visites, ens hem assessorat sobre com es gestionen els diferents models. Ho fem amb l'Àrea de Promoció Econòmica del Consorci del Moianès i seran ells qui ho gestionin. Estem mirant d'ampliar el nombre de taules, adquirir cabines per a fer reunions, tenir un *office*, etc. per anar completant tot el que cal.

Quin *feedback* teniu de les entitats?

Crec que bo. I les queixes que hi ha són constructives. Hi ha moltes coses a arreglar, com la privacitat entre sales o la manca d'espais més recollits. Però són problemes que anem solucionant a mesura que avancem. A més, cal tenir en compte que, quan inaugurem Les Faixes, algunes entitats s'hi traslladaran.

Quins altres projectes tenim?

Jo estic especialment content amb el projecte de rehabilitació de la caserna per fer-ne habitatges. És una reivindicació històrica a Moià que, per vicissituds en les quals no entraré, fins ara no s'ha pogut tirar endavant. Però finalment es pot engegar amb garanties. És un projecte que he entomat amb molta il·lusió. El que hem fet és dividir, d'una banda, com es farà la gestió de l'equipament, que és una cosa que de moment deixem en segon terme, i, de l'altra, com farem la rehabilitació de l'edifici. Vam plantejar una estratègia holística, no sols pragmàtica. Vaig escriure un manifest de quines coses hauria de complir l'edifici: sostenibilitat, inclusivitat, accessibilitat, tenir en compte les diferents maneres de viure i que la realitat de les persones va evolucionant i, per tant, els espais no han de ser únics i estàtics per a poder evolucionar amb els seus habitants.

A partir d'aquest document, vam anar a parlar amb Albert Franquesa, de l'Escola d'Arquitectura de la UPC, perquè fessin un avantprojecte conceptual. I vam firmar un conveni de col·laboració amb ells: en un dels *workshops* que fan en els cursos d'estiu, dotze estudiants d'arquitectura van elaborar sis projectes de rehabilitació. Eren propostes conceptuals lliures, en cap cas no calia que fossin projectes realitzables, perquè el que volíem era capturar idees que posteriorment poguéssim incorporar al plec de condicions per a la licitació del projecte real. Els alumnes van fer una presentació d'aquests projectes a un grup de persones del Moianès relacionades amb l'arquitectura.

I com va anar?

Va ser un èxit. La comunitat d'arquitectes del Moianès s'ho va prendre com quelcom excepcional i la UPC també valora aquest tipus de col·laboració profitosa i gens habitual.

Podrem veure aquests projectes?

Sí. D'aquí a poques setmanes farem una exposició i tornarem a reunir la gent del sector perquè hi donin la seva visió més tècnica i també els grups polítics perquè aportin la seva opinió. D'aquí n'ha de sortir una captura d'idees que a tots ens semblin interessants i que puguem incorporar al projecte final. Per exemple, la idea d'un ascensor que doni servei als tres edificis amb una passarel·la exterior comunitària que els connecti. Cada proposta té alguna cosa interessant. Al final crec que hem fet coses innovadores, com crear aquest vincle amb la universitat, que

valora el projecte, i especialment el fet de vincular-se a un ajuntament per generar projectes reals. I això ens permetrà d'extrapolar-ho tot plegat a un altre projecte que començarà el mes de gener: el camp del Saiol.

Que fa poc va adquirir l'ajuntament… En quins paràmetres plantegeu aquesta intervenció?

Estem elaborant una llista d'usos possibles per a aquell espai. Possibles i lògics, com una pista de *skate*, una pista poliesportiva, un gimnàs a l'aire lliure…, però també hi podria haver altres usos, com un aparcament d'autocaravanes. Amb aquesta llista farem un *workshop* amb el Departament d'Urbanisme de la UPC, del qual sortirien escenaris possibles. Ells ens diran: en aquest espai ens hi caben això, això i allò altre. I aquests escenaris ens permetran de visualitzar diferents distribucions dels equipaments i, a partir de les opcions proposades, farem una exposició pública i una presa de decisió participativa.

I com teniu previst el finançament de tot plegat?

Tenim estalvis, però un ajuntament com el de Moià depèn molt de fons de finançament externs, i el que hem après és que, si tenim ben dimensionat un projecte, és molt més fàcil accedir als fons i atraure l'interès de certes institucions, com, per exemple, les que gestionen fons relacionats amb temes d'habitatge públic.

Quants habitatges poden sortir, de la caserna?

Entre vint-i-cinc i trenta. Si ho sumem a la rehabilitació dels edificis que té l'ajuntament al carrer de Martí i Pol, tindrem un parc d'habitatges important. Per als edificis de la caserna, tenim una idea que en diem «primera ocupació», que, com el

Cinto Monsech (fot. E. Altarriba)

seu nom indica, és la primera vegada que accedeixes a un pis de lloguer, sigui perquè ets jove, perquè t'has separat o per qualsevol altra circumstància.

I també tenim el projecte Faixes II, oi?

Sí. Jo entro en aquest projecte quan la cosa ja s'està concretant. Som un petit equip que en fa el seguiment. Ara està parat, perquè estem en el tràmit d'exposició pública del projecte, però les obres començaran aviat i el segon trimestre de l'any vinent ja han d'estar acabades.

I operatiu?

El que no estarà del tot acabada és la infraestructura tècnica de l'edifici. Però això són *peccata minuta* en relació amb el gruix del que s'haurà fet. Pensa que una de les coses que ha comportat més feina és retirar tot l'amiant per part d'una empresa especialitzada. Però el que volem assegurar-nos ara és fer tot el que puguem amb el pressupost que tenim. Les sales destinades a la música i a l'escola de dansa han d'estar operatives. El teatre potser no tindrà la caixa escènica equipada, però ja s'hi podran fer coses…

Hi haurà cabina de projecció?

Sí.

I sala d'exposicions?

El que tenim és el que vam dissenyar en la inauguració de l'Ex Abrupto. Posseïm un gran *hall* que podria ser operatiu com a espai expositiu, i tenim dues plantes, i a la de dalt encara no està definit què s'hi farà. De moment serà un espai diàfan.

Creus que tindràs temps d'acabar-ho tot abans de les eleccions?

No, però si les coses no s'engeguen, no tiren endavant.

I quin projecte t'hauria agradat abordar i no has pogut fer-ho?

La plaça del CAP. Convertir-la en un refugi climàtic.

Em consta que hi ha en marxa algun altre projecte que, per raons que no venen al cas, encara no es pot revelar. En tot cas, la tasca del Cinto inclou un lloc al consell d'administració d'Aigües de Moià, suport a la resta de regidories, l'organització de la festa major, les relacions amb les entitats A Cobert i Ex Abrupto i tot el safareig del festival del mateix nom, oficiar casaments i un reguitzell d'altres tasques poc visibles que acostumen a fer els regidors i regidores de totes bandes i colors. El que no m'aclareix és una possible continuïtat en les llistes de cara a les pròximes eleccions municipals. Fet i fet, la discreció també és una de les prerrogatives que comporta aquesta regidoria de Projectes Estratègics que, a poc a poc, va consolidant el rumb del poble.

Vacunar-se és estimar
JO LES FESTES EN FAMÍLIA
Vacuna't de la grip i la COVID
per protegir-te a tu i protegir els teus
Demana cita a
La Meva Salut,
a citasalut.gencat.cat
o al teu CAP.
Generalitat
de Catalunya
El Govern de
Tothom

ACTES I ESDEVENIMENTS

Celebració dels 300 anys del campanar

Alícia Arisa

À. Mur, D. Guiteras i J. Rull (fot. J. Font)

El dissabte dia 26 de setembre es va dur a terme l'acte central de celebració dels tres-cents anys del campanar de Moià. A les deu de la nit —convenia que fos fosc— i a la plaça de Catalunya. Abans de sortir de casa ho vaig preguntar, perquè de sobte em vaig adonar que durant molts anys no s'hi feia res, en aquella plaça, i em va semblar que anava mal fixada. Sí, sí, a la plaça dels ànecs. Doncs, som-hi! Quan hi vaig arribar devien faltar deu minuts per a l'hora de començar i la plaça era plena de gom a gom, així que la gent ens vam anar col·locant al carrer de l'Onze de Setembre venint de l'avinguda de la Vila. Des d'allà es podia contemplar l'aspecte inusual de la plaça dels ànecs o plaça de les quatre barres o, també per a molts, la plaça del Modium! Deixant de banda l'evolució dels noms de la plaça de Catalunya, algú va tenir la pensada de fer un acte tan important com és celebrar els tres-cents anys del campanar en un lloc tan cèntric i, veient el muntatge, tan poc aprofitat fins ara. Al mig, l'escenari amb l'orquestra i una gran pantalla al fons, resguardat per darrere per les quatre barres. Al davant de l'entarimat de l'escenari, un espai lliure i a continuació la platea, fileres de cadires amb un passadís al mig seguint la línia del carrer. Per aquest passadís van desfilar la majoria dels participants en l'acte; els primers, els representants institucionals, que en l'espai lliure a peu de plaça van fer les seves intervencions: Àlex Mur, de l'Associació Amics del Campanar; el director general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya, Ramon Bassas; l'alcalde de Moià, Dionís Guiteras, i va cloure les intervencions el president del Parlament de Catalunya, Josep Rull. Tots ells van destacar des de diferents vessants la importància de conservar el campanar i donar-li rellevància, l'empremta de tres-cents anys d'història del poble amb les seves bonances i les seves misèries; en definitiva, ens van fer conscients del patrimoni material i immaterial del poble.

Tot seguit, el repic de la campana va fer present el campanar, l'homenatjat, el personatge que no s'ha mogut d'escena en els darrers tres segles. Un documental que s'emetia des de la pantalla ens va explicar la seva història, que és la nostra, i a peu de plaça van anar desfilant els alludits. La presència de la modernitat, amb l'actuació del grup de dansa urbana de I Love Valo's Style. Després, la tradició, el diàleg entre el campanar i el poble, que s'inicia amb el Pollo Matapuces amb una divertida picabaralla que conclou que el més gran és el campanar, sí, ja ho sabíem, però potser no sabíem que la figura tan nostrada del Pollo només fos trentatres anys més jove, almenys que en tinguem testimoni escrit. Com no podia ser d'altra manera, el Pollo va donar pas als Bastoners, mentre la veu profunda i clara

del campanar, Jaume Codina, ens explicava la seva vida i ho escenificava a la mateixa pedra, moments de por i destrucció: entren els carlins i calen foc, la vila s'encén i a la plaça se senten els trets a tocar, les quatre barres són vermelles de foc! I moments d'alegre celebració amb els gegants reis de Moià que arriben ballant i donen el toc definitiu de festa: la música, el ball, el cant, la llum. La Cobla Jovenívola de Sabadell i l'Orquestra de Cambra de l'Espai Musical interpreten la sardana del campanar, una creació de Sergi Renom per a l'ocasió, i la colla sardanista Llaç d'Amistat la balla. La festa s'ha instal·lat a la plaça i culmina amb una altra sardana, molt significativa, «La santa espina». La colla balla, Clara Renom la canta i, mentre ens envaeix l'emoció per la música, la lletra i la veu, un esclat de llum i color. Tornem a mirar enlaire per contemplar el castell de focs que surt del campanar. Sense paraules, meravellós!

Bé, els qui érem al carrer de l'Onze de Setembre (per als antics: la baixada de cal Pedrals) drets darrere la platea de la plaça no vèiem el campanar, havíem de mirar la pantalla perquè ens el tapaven els arbres. Intentàvem veure'l per les escletxes del brancam, però no feia cap efecte, només vèiem els esclats cel enlaire. És veritat que ens ho vam prendre prou bé: estàvem, encara que sembli una ironia, enlluernats per tot el que passava; al capdavall, som a l'era de la tecnologia que ens permetrà de veure el castell de focs de dalt el campanar tantes vegades com calgui. Malgrat aquest detall, estar drets ho vam portar bé, perquè ens van distreure, els organitzadors, els qui van actuar a la plaça i els qui ho van fer del campanar estant; tots van fer una bona feina. És més que probable que Pau Arissa hi tingués alguna cosa a veure!

Final de l'acte, mentre per la pantalla es veu el castell de focs al campanar (fot. Amics Camp.)

Àlex Mur: «El campanar és com un adult amb veu de nen»

Jaume Clarà

Àlex Mur

Just una setmana després de l'acte central del Tricentenari del Campanar de Moià, que reuní una gernació a la plaça de Catalunya, parlem amb Àlex Mur, president dels Amics del Campanar de Moià.

Què és el campanar?

En primer lloc, és un bé patrimonial important del barroc català, que ha tingut la funció de regular la vida de la societat fins fa relativament poc en termes històrics. Però a Moià, a diferència de molts pobles, és també un símbol, a part d'un element vertebrador al voltant del qual va créixer la vila.

En el número anterior de LA TOSCA, Josep Ruaix defensava que no n'hi havia prou amb tenir en compte els valors artístics i històrics del campanar, sinó que en calia remarcar els valors religiosos. Com ho veieu?

Hi estem d'acord. Com a Amics del Campanar som una entitat transversal, no tenim una religió oficial com a entitat, però sí que és veritat que tenim molt presents els valors religiosos del campanar; això es va fer explícit en l'acte del tricentenari. Sempre expliquem que el campanar és com la lasanya, amb diversos pisos d'ús civil i d'ús litúrgic que avui dia separem molt clarament però la distinció dels quals no era tan clara quan es va fer el campanar.

L'any 2024 es va constituir l'associació Amics del Campanar de Moià, però els seus precedents són el grup de joves interessats a recuperar el toc manual de les campanes. És així?

Sí, cap al 2020 ja vam fer el repic manual de festa major. És cert que en els anys noranta se n'havia fet algun, pel que ens han explicat —som tots molt joves, nascuts a finals dels noranta o principis dels dos mil—; però és a partir del 2020 que hi anem pujant de manera recurrent. Un dels membres de la junta, l'Èric Romeu, que és arquitecte —llavors era estudiant d'arquitectura—, va veure que els arcs del coronament donaven una imatge d'estar totalment descentrats, amb afectacions importants a nivell estructural. Vam fer-hi pujar els tècnics de l'ajuntament, del bisbat i de la Generalitat perquè s'ho miressin, i arran d'això es va motivar l'actuació que s'hi va fer, juntament amb la de les teulades de l'església.

Quins són els objectius de l'entitat?

Tenim quatre objectius bàsics: fer difusió del campanar com a monument, un símbol de Moià que s'ha d'explicar —és un dels campanars destacats del barroc català amb algun element eclèctic, com tota l'arqueria apuntada, reminiscència del gòtic que també trobem a l'ajuntament de Manresa, on igualment van intervenir els mestres d'obres Torrents. En segon lloc,

les restauracions i reparacions: juntament amb el municipi moianès, el bisbat de Vic i la Generalitat estem impulsant el projecte de rehabilitació integral del campanar amb l'objectiu de garantir-ne l'estabilitat estructural i la seguretat dels campaners, dels visitants i dels vianants, perquè no hi hagi risc de despreniments com hi havia hagut anys enrere. Durant molts anys no s'hi ha intervingut de manera integral i hi tenim unes infiltracions d'aigua molt importants cada vegada que plou, que ens preocupen molt. No són grans problemes estructurals que no tinguin solució, però cal posar-hi el focus perquè no hi hagi un deteriorament progressiu important. El tercer eix són els repics i els actes culturals: reintroduir el campanar en la vida cultural i social de la vila, que no s'entenguin determinades festes sense que el campanar hi tingui un paper important. I com a últim eix, un objectiu que aviat tindrem completat, com és impulsar els actes del tricentenari, una bona ocasió per a posar el monument a l'agenda pública.

Des de l'associació heu impulsat el projecte de recuperació dels tocs manuals a partir del qual l'ajuntament va aprovar el projecte executiu per a la reforma i restauració del campanar. En quin punt es troba?

A finals del 2024 encarreguem a Xavier Pallàs, director de l'Escola de Campaners de la Vall d'en Bas, la redacció d'un avantprojecte, perquè l'estat de les campanes i de la sala de les campanes era de deixadesa després d'haver automatitzat els tocs. El març del 2025 ens va entregar l'avantprojecte i el vam traslladar a l'ajuntament i al bisbat; a partir d'aquí, el municipi va demanar una subvenció a la Generalitat per a tirar-lo endavant i el bisbat va encarregar el projecte executiu, en dues fases. La primera, pressupostada en uns 125.000 euros, contempla restaurar el conjunt de

À. Mur amb el campaner d'honor de la festa major 2026, Mn. Josep M. Riba, el regidor Sebastià Ferrer i membres dels Amics del Campanar

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / *Metge - Estomatòleg*
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

campanes, arreglar la sala de campanes i introduir-hi alguns elements de seguretat, i fer algunes injeccions de morter de calç a l'escala. La segona, que preveu una intervenció més arquitectònica, de rejunts, netejar paraments, recuperar determinats paviments en algunes parts del campanar, té un pressupost aproximat de 179.000 euros i també inclou la confecció d'una nova campana de 2.150 quilos, de bronze, per tal de recuperar la sonoritat perduda del campanar. S'està acabant l'exposició pública d'aquest projecte i l'ajuntament ja podrà licitar la primera fase. De totes maneres és un projecte de restauració parcial: del pis de campanes en amunt, o sigui tot el coronament, no hi ha prevista cap actuació; això es deixa per a futurs projectes.

Davant l'estat precari de molts elements del nostre patrimoni, convé centrar els esforços en un sol element?

No. Nosaltres pensem que el campanar, tal com va servir per a atraure inversió per a arreglar la teulada de l'església, pot ser un motiu per a donar importància al patrimoni de Moià. S'ha d'actuar en molts fronts: Can Casanova, galeries de Can Rocafort, Molí de la Crespiera, castell de Clarà...

Més enllà de la part arquitectònica de l'edifici —el reconeixement de la qual segurament genera força consens—, ¿és justificable en el context actual voler recuperar aquella part —els tocs de campanes més semblants als existents abans de la Guerra Civil del 1936—, amb la construcció d'una nova campana?

Creiem que sí. El campanar és una mostra cultural de la història i del funcionament de la societat al llarg dels segles. En aquests moments el campanar és com un adult amb veu de nen. La campana més grossa fa uns 405 quilos i aquest tipus de campanes eren de les més petites que hi havia al llarg de la història. Si el volem reincoporar a la vida cultural del poble, cal recuperar-ne també aquesta part. Les campanes no les hem d'entendre com un bé moble que s'ha perdut, sinó com la biga que aguanta l'edifici, un element vinculat intrínsecament amb ell. A més, coneixem com eren els conjunts anteriors: n'hi havia una de 1.400-1.500 quilos i una segona de 1.100-1.200 quilos, una distribució molt típica dels campanars catalans, de jugar amb dues campanes més grosses i dues de més petites (les petites de llavors tenien les dimensions de les grosses actuals). I en aquest sentit té importància que hi hagi una campana major. Això no treu que a curt termini sigui imprescindible: hi ha elements arquitectònics i estructurals tant del campanar com de l'església que seria convenient recuperar abans que una campana nova.

En la societat actual —majoritàriament laica, amb moianesos i moianeses amb religions i referents culturals diversos—, quin paper hi juga el campanar?

Juga un paper simbòlic en la comunitat, d'identificació de la gent amb la vila.

També creiem, en la línia que suggeria Mn. Ruaix en la darrera TOSCA, que té una vinculació amb els valors que van motivar la seva construcció i amb els valors evangèlics (comunitat, respecte a l'altre, igualtat davant la llei), valors que després el liberalisme ha secularitzat. Són valors de civilització que pensem que han d'impregnar la comunitat i la convivència a Moià. A més, el campanar el valorem com un símbol de pau, perquè també ha patit les conseqüències de les guerres: és dels pocs campanars de Catalunya que ha perdut dos conjunts de campanes (els atacs dels carlins l'any 1839 i els de les milícies l'any 1936, amb unes idees molt diferents).

Probablement la vostra entitat no s'hauria constituït de la mateixa manera si no hi hagués hagut aquest any 2026 la celebració del tricentenari de l'acabament del campanar. Quins són els objectius de la celebració?

L'objectiu principal era posar el campanar a l'agenda: que no sols fos un element més del paisatge, sinó que la gent s'hi interesés. I que es pogués impulsar el projecte de rehabilitació amb l'objectiu de fons que en els pròxims anys o dècades pugui haver-hi una restauració integral de la torre que pugui projectar-la cap al futur.

Tant en els actes de celebració com en els projectes de reforma heu tingut la col·laboració (o heu col·laborat amb) altres institucions i administracions. Esteu satisfets de totes les respostes?

La veritat és que sí. A l'Ajuntament de Moià, ja des que era regidor de Cultura en Lluís Cascales, vam tenir una bona rebuda i el compromís d'una subvenció per a finançar els actes del tricentenari. I també cal donar les gràcies a la Diputació i a la Generalitat, que igualment ens han ajudat. I als cent socis individuals i empreses que hi col·laboren econòmicament.

Una vegada conclosos els actes del tricentenari, quins seran els objectius dels Amics del Campanar?

Continuarem amb els tres eixos expressats: reinserir el campanar en la vida del poble, impulsar les restauracions i millores i fer-ne difusió. Aquest any ha estat excepcional, però mantindrem l'activitat, incloent-hi els repics manuals.

I els d'Àlex Mur?

Continuar aquesta feina i compartir-la amb la junta amb la qual tenim objectius compartits. Quant a la resta, el que vingui, vindrà.

La Queixa

Podeu enviar les vostres queixes, suggeriments, etc. a *latosca@latosca.cat*. Cal un text breu, acompanyat per una fotografia. Pot anar signat amb pseudònim o inicials, però en el correu heu de fer constar el nom i cognoms.

Vaig veure, amb sorpresa, el Pollo sortir sense «armes» a l'espectacle dels tres-cents anys del campanar. Un Pollo sense la pell de conill mai no pot sortir en públic. És com si anés nu, és antinatura, no pot ser! Espero que no es converteixi en un costum que modifiqui la figura del personatge. *Joan Pedrals, antic Pollo*.

Diada Nacional de Catalunya

Jaume Clarà

La Diada Nacional de Catalunya, el dia 11 de setembre, se celebrà, sense novetats destacables, a la vila moianesa. Durant tot el matí, el Museu de Moià realitzà una jornada de portes obertes a la casa natal de Rafel Casanova, amb activitats lúdiques a càrrec de l'associació calderina Caldaus. Abans, però, a les deu del matí tingué lloc la hissada de l'estelada a la costa del Grony. L'entitat convidada a l'acte foren els Amics del Campanar, amb motiu de la celebració dels tres-cents anys de la construcció del cloquer.

Ja al migdia, tingué lloc l'acte institucional davant el monument del Rafelet, a la plaça de l'Hospital. Comptà amb la interpretació del *Cant de la senyera* i els *Segadors* per part de l'Espai Musical de Moià i amb l'actuació dels Bastoners de Moià, a part de l'animació a càrrec de l'Associació de Recreació Històrica de Moià. En el moment de realitzar la seva ofrena floral, també muntaren una figura els Falcons de Castellcir.

A l'acte, presentat per Ramon Tarter, hi foren presents la resta de municipis del Moianès i, enguany, també una delegació de Mauer, la vila alemanya agermanada amb Moià, encapçalada pel seu alcalde, Heiko Braun. Tant la intervenció de la presidenta de l'acte, Jenn Díaz, escriptora i diputada al Parlament per ERC, com la de l'alcalde de Moià, Dionís Guiteras, remarcaren la importància de l'actual moment polític i el perill que representa l'avenç de les forces populistes d'extrema dreta.

Intervenció de Jenn Díaz, amb els alcaldes de Moià i Mauer al seu darrere (fot. Marc de Gispert)

OPINIÓ

Ciència o «bullshit»?: el teorema de Bayes i els tràmits d'agost a Moià

Miquel Fortuny Navarro. Biòleg

«La teoria de la probabilitat, en el fons, no és altra cosa que sentit comú reduït a càlcul» (Pierre-Simon Laplace).

En el món contemporani, la presa de decisions —tant en l'àmbit de la recerca científica com en la gestió pública— s'enfronta sovint a la manipulació del relat i a la distorsió de les dades. Quan els corrents d'opinió o les línies d'acció política es construeixen sobre eslògans i promeses fetes a mida, esdevé indispensable recórrer a mètodes objectius que ens permetin destriar el gra de la palla. Dins aquest univers de validació empírica, el teorema de Bayes s'ha consolidat com una de les eines intel·lectuals i matemàtiques més potents de la humanitat. Desenvolupat pel matemàtic i ministre presbiterià Thomas Bayes en el segle XVIII i ampliat posteriorment pel brillant científic Pierre-Simon Laplace, aquest principi no és una simple abstracció algebraica; és un model d'aprenentatge i actualització que descriu com s'ha de modificar la probabilitat d'una hipòtesi a mesura que apareixen noves informacions o proves empíriques que abans ignoràvem.

La importància del pensament bayesià rau en el fet que trenca amb el dogmatisme de les certeses absolutes de partença. Històricament, l'anàlisi bayesiana va ser marginada i gairebé perseguida pel dogmatisme de l'estadística tradicional, que rebutjava introduir elements subjectius o probabilitats prèvies. No obstant això, el seu poder pràctic es va demostrar de forma colossal durant la Segona Guerra Mundial, quan el genial matemàtic Alan Turing la utilitzà en secret a Bletchley Park per a desxifrar els codis de la màquina Enigma de l'exèrcit nazi (recordeu la pel·lícula titulada *Descifrando Enigma*, protagonitzada per Benedict Cumberbatch com a Turing i dirigida per Morten Tyldum). Més tard, l'arribada de la computació va rescatar definitivament el teorema, convertint-lo avui en el pilar fonamental de la biologia estructural, la genètica de poblacions, l'epidemiologia i l'estudi de corrents d'opinió en la sociologia moderna. Encara que sembli alta matemàtica, la lògica de Bayes és d'una bellesa molt intuïtiva. Bayes ens ensenya que la ment humana, igual que la ciència, ha d'actuar com un sistema obert d'actualització permanent: quan irromp una dada nova, objectiva i contrastada, el teorema calcula matemàticament la nova probabilitat. Si la nova prova és aclaparadora i destrueix la base de la hipòtesi inicial, el sistema lògic es veu abocat a un canvi de paradigma radical.

Davant aquesta eina de validació científica, la política moderna ha desenvolupat de vegades una perillosa contraestratègia que el prestigiós filòsof de la Universitat de Princeton Harry Frankfurt va analitzar en el seu cèlebre llibre sobre la naturalesa de la retòrica buida o *bullshit*. Frankfurt ens adverteix que el creador de relats artificiosos és molt més complex per a la societat que el mentider clàssic. El mentider reconeix la veritat i intenta amagar-la de forma deliberada; qui abusa de la retòrica buida, en canvi, mostra desinterès per la realitat objectiva i pels fets de camp. El seu principal objectiu és construir una narrativa atractiva, de colors llampants i eslògans ben sonants, que condicioni la percepció de l'oient i

li permeti de tirar endavant una agenda predeterminada, independentment de la viabilitat real de les seves promeses (l'editorial Capitán Swing, l'any 2021, va traduir el llibre *Bullshit: ser escèptic en un món basat en les dades*, escrit pels científics Carl T. Bergstrom i Jevin D. West).

És precisament aquest xoc frontal —el contrast entre el detector de certeses que és el teorema de Bayes i la retòrica política buida— el que ens permet d'analitzar, sota una llum completament nova, la convulsa aprovació provisional de la modificació urbanística del polígon del Prat i la planta de biogàs a Moià. Executada el passat 26 d'agost per la majoria absoluta d'Aramoià i l'abstenció del PSC, la decisió ha generat un panorama de profunda decepció democràtica. Governar sense considerar el 90% dels ciutadans que van votar «no» en una consulta popular oficial és un fet d'una gravetat institucional evident. Però, per a comprendre per què l'executiu municipal s'ha vist abocat a aquesta acceleració dels tràmits —i a gestionar expedients decisius durant el mes d'agost—, cal aplicar l'equació de Bayes a la realitat del municipi. El resultat lògic ens revela que el «no» veïnal passaria del contundent percentatge inicial a una unanimitat tècnica que fregaria el 99%.

Per què s'esfondraria el suport al projecte? Perquè un electorat informat modifica les seves creences a mesura que l'algoritme de Bayes despulla la retòrica de l'equació. En un inici, el relat de l'alcaldia es va blindar rere un atractiu eslògan publicitari: un «hub biomèdic d'alta tecnologia» que recolliria teixits de l'escorxador per a fer heparina, vàlvules cardíaques i còrnies de porc, prometent que el municipi lideraria la recerca científica. Una narrativa dissenyada per a sintonitzar amb la modernitat que va capturar un 10% d'indecisos.

Avui, però, la ciència i la normativa regulatòria han introduït noves proves empíriques de forma inapel·lable. Qualsevol ciutadà pot comprovar que les directives de l'Agència Espanyola del Medicament (AEMPS) prohibeixen de manera taxativa la certificació de laboratoris i «sales blanques» per a trasplantaments humans a la zona de dispersió atmosfèrica d'una macroplanta de residus d'escorxador de Categoria SANDACH. Els òrgans porquins implantables exigeixen la màxima esterilitat d'animals modificats genèticament i criats en laboratoris d'aïllament biològic absolut (Specific Pathogen Free), una realitat radicalment incompatible amb els bioaerosols i els purins del Prat. La biomedicina era, *de facto*, una impossibilitat científica utilitzada com a argument per a forçar l'excepcionalitat de la via 1.14 de la Generalitat.

A aquesta evidència sanitària s'hi suma la financera: el pressupost municipal confirma que els fons europeus només cobreixen el 42% del biogàs, obligant els veïns de Moià a assumir un cost addicional de 4,45 milions d'euros de les arques públiques per a gestionar els residus d'una corporació privada, afectant de passada el valor dels habitatges de l'entorn. I, finalment, l'hídrica: l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) haurà de fiscalitzar una demanda d'aigua insostenible en un context de probable secada estructural futura sobre un aqüífer calcari altament vulnerable a la contaminació per nitrats. El fet d'afirmar que «s'ha de fer obligatòriament» per mandat judicial és una altra distorsió del relat; el jutge obliga a endreçar el Prat vell, no a requalificar camps rústics ni a finançar un promotor.

L'anàlisi ens despulla la realitat: el teorema de Bayes demostra que el pitjor enemic de la retòrica política és la informació contrastada. La governança municipal mostra una profunda incomoditat davant la veritat tècnica perquè sap que,

si els ciutadans sumen les noves dades, el seu relat perd tota consistència. Per això necessitaven una aprovació exprés a finals d'agost, un mes complex per a la mobilització social, intentant tramitar l'expedient a la Generalitat abans que la ciutadania pogués reaccionar.

L'equip de govern ha guanyat un tràmit formal, però ara la patata calenta es trasllada a la Generalitat, on s'haurà de decidir l'aprovació definitiva. Si s'aplica la lògica rigorosa de Bayes, la Generalitat tindria l'obligació de tombar el projecte. El perill, però, es que el *bullshit* guanyi la partida en l'alta política: que s'acabi maquillant l'expedient als despatxos o se cedeixi a la pressió dels fons compromesos en benefici d'una corporació privada. Si els diners i la tossuderia d'un relat dobleguen la veritat estadística, assistirem a una greu desfeta de la racionalitat; si el carrer i les dades tècniques s'imposen, el crèdit d'aquesta retòrica haurà patit a Moià un desgast definitiu.

Sobre la transició energètica

Joaquín Jiménez Godoy. Diplomat en Transició Energètica per la URV

«La transició energètica només amb teulades no és suficient.»

És cert. I precisament per això em sorprèn que calgui repetir-ho contínuament. Ningú que conegui mínimament les necessitats energètiques del país pot defensar seriosament que tota la transició energètica es pugui fer exclusivament sobre cobertes.

Per tant, potser la pregunta interessant és una altra: **Per què insistim tant a dir que les teulades no són suficients, si encara no hem aprofitat totes les possibilitats que ens ofereixen?**

Durant aquests anys hem disposat d'una oportunitat extraordinària: els fons NextGenerationEU. Només el programa CE Implementa, destinat específicament a impulsar comunitats energètiques, ha assignat 108,4 milions d'euros a 262 comunitats energètiques a tot l'Estat, 72 de les quals a Catalunya.

Moianès Sostenible és una d'aquestes comunitats energètiques. Gràcies a aquest programa té en procés diferents projectes d'autoconsum compartit al Moianès: a Castellcir, sobre una teulada de la parròquia; a Moià, sobre una teulada municipal; i a Collsuspina i l'Estany, sobre teulades privades. En aquests projectes, l'IDAE subvenciona aproximadament el 45% de la inversió, mentre que el 55% restant es finança amb aportacions de veïns i veïnes del Moianès que han decidit invertir en la construcció d'aquestes instal·lacions. Teulades de titularitats diferents i un finançament que combina ajuts públics i aportacions ciutadanes, però una mateixa idea: aprofitar superfícies ja construïdes per a produir energia local, distribuïda i compartida. Perquè aquest era també un dels grans canvis que ens proposava la transició energètica: permetre que ciutadans, petites empreses, cooperatives i administracions locals participessin en la producció i la gestió de l'energia, a més de substituir els combustibles fòssils per fonts renovables. I aquí crec que val la pena fer balanç.

Encara hi ha teulades municipals buides. I, entre les que ja tenen plaques fotovoltaiques, hi ha instal·lacions que abasteixen els equipaments municipals i aboquen els excedents a la xarxa, sense compartir aquesta energia amb el veïnat. Reduir la despesa municipal és un avenç valuós, però l'ambició dels fons NextGenerationEU, a través del Mecanisme de

Teulada municipal buida a l'Estany. Omplim primer les teulades? (Fot. J. Jiménez)

Recuperació i Resiliència, anava més enllà de l'estalvi: impulsar la transició ecològica i reforçar la resiliència. En l'àmbit de l'autoconsum, els ajuts també volien promoure la participació dels ciutadans en la producció d'energia. Això no vol pas dir que totes les instal·lacions subvencionades haguessin de compartir obligatòriament l'energia amb els veïns, però sí que ens convida a preguntar-nos si hem aprofitat prou les possibilitats d'aquests recursos per a construir un sistema energètic més participatiu i arrelat al territori.

Haver reduït la factura municipal és un pas important, però no hauria de ser el punt final. Reconèixer aquesta feina pendent no és menystenir la que ja s'ha fet: és donar-li continuïtat i procurar que els seus beneficis arribin més lluny. Calders n'és un exemple. En aquest cas no parlem de cedir una teulada perquè la cooperativa hi construeixi una instal·lació: l'ajuntament ha optat per cedir a Moianès Sostenible la gestió de tres instal·lacions fotovoltaiques municipals, perquè la seva producció pugui formar part d'un model d'autoconsum compartit. És una diferència important. Una cosa és tenir plaques municipals, una altra és decidir què fem amb l'energia que produeixen i qui pot participar dels seus beneficis.

Avui aquesta possibilitat té, a més, molt més recorregut. La normativa permet que determinades instal·lacions fotovoltaiques de fins a 5 MW de potència comparteixin energia amb consumidors situats a menys de 5 km, mesurats en línia recta entre els comptadors. Això permet que una instal·lació fotovoltaica deixi de donar servei exclusivament a l'edifici sobre el qual està situada. Pot convertir-se en un petit centre de producció d'energia local i compartida.

I aquí arribem, probablement, a la qüestió de fons. La transició energètica no és solament preguntar-nos: Quanta energia renovable necessitem? També és preguntar-nos: **Qui la produeix? Qui n'és propietari? Qui la gestiona? I on queda la riquesa que genera?** Perquè si una part d'aquesta riquesa queda al territori i es reinverteix en noves instal·lacions fotovoltaiques, cada projecte pot ajudar a fer possible el següent. I així, instal·lació rere instal·lació, podem anar construint un Moianès més autosuficient i energèticament resilient, amb més capacitat per a afrontar les crisis energètiques i menys dependència de decisions preses lluny del territori.

Evidentment, necessitarem generació renovable més enllà de les teulades. Els grans projectes i els fons d'inversió, grans o petits, poden tenir-hi el seu paper. Personalment, no tinc res en contra dels fons d'inversió. Però també hauríem de decidir quin paper volem reservar als municipis, als ciutadans, a les cooperatives i a les petites empreses.

I per a construir aquest model distribuït i compartit, les teulades eren —i continuen essent— un lloc extraordinari per a començar. Per això, cada vegada que sento «Amb les teulades no n'hi ha prou»,

em ve al cap una altra pregunta: D'acord. Però abans de donar-les per insuficients, les hem aprofitades de debò?

Soc conscient que tirar endavant aquests projectes comporta dificultats administratives, tècniques i econòmiques, i que molts ajuntaments treballen amb recursos limitats. Precisament per això, cal valorar la feina feta i facilitar que pugui continuar. Però afirmar que les teulades no són suficients no hauria de servir per a donar per tancat aquest capítol. Mentre quedin cobertes municipals buides i possibilitats de compartir l'energia amb el veïnat per explorar, tenim feina pendent. **Que les teulades no ho puguin resoldre tot no ens eximeix d'aprofitar-les.**

Parlem, doncs, de tot el que necessitarem més enllà de les teulades. Però fem-ho sense girar full abans d'haver aprofitat les oportunitats que tenim al nostre abast.

Cal Comadran: el fet i la cosa

Eduard Altarriba

Jo no soc arquitecte, però reconec el renovat edifici de Cal Comadran com una magnífica obra arquitectònica, de la mateixa manera que considero lamentable bona part de les edificacions fetes des dels anys seixanta fins ara. Cal Comadran fa pujar el nivell d'un poble justet en allò que els anglesos en diuen *landmarks*, i penso que això és meravellós, sobretot si hi sumem la pròxima intervenció al complex de Les Faixes. Però aquest és tan sols el meu criteri, fruit de l'opinió personal i del bagatge existencial.

Jo no soc sociòleg, i no manejo estadístiques demogràfiques ni indicadors socioeconòmics. Que Cal Comadran sigui un espai per a entitats em sembla perfecte. Jo mateix formo part del teixit associatiu, pedra angular de la socialització i la vida cultural del poble. I, com a tal, vaig anar a la presentació de l'equipament que en el seu moment es va fer a les associacions. No arribàvem a un centenar de persones i, poc o molt, ens coneixem tots. Perquè formem part del teixit associatiu, aquest teixit que congrega una part del poble: els qui sempre hi són, els qui sempre hi som, els qui sempre veiem. Jo no soc matemàtic, però calculo que estem parlant d'uns centenars de persones, un miler a tot estirar.

Jo no formo part del cos tècnic de l'ajuntament i, per tant, desconec les dificultats i giravolts burocràtics que comporta la creació d'una plaça fixa o la paperassa necessària per a fer una concessió. Imagino que deu ser una cosa complicada, amb traves inimaginables per als mortals que veiem un equipament de cinc milions d'euros al qual només es pot accedir mitjançant reserva prèvia i un codi. L'autogestió és una manera tan lícita com qualsevol altra de regular l'accés a un equipament, però els filtres que comporta en deixen fora un percentatge substancial d'una població que ja ha superat les 7.000 ànimes.

Jo potser soc una mica demagog, però m'agradaria tenir un equipament obert a tothom, i això implica una persona a recepció, aquesta plaça que no s'ha creat. Ja entenc que les aules i les sales han d'estar reservades per a funcions específiques, però el vestíbul, aquest magnífic vestíbul que ocupa bona part de l'equipament, hauria de ser un lloc obert a tothom, un espai de trobada on fer una reunió, on poder escriure una estona amb el portàtil, on fer petar la xerrada fugint del fred o la calor. Jo no soc bibliotecari,

però quan visito una de les flamants biblioteques públiques de Barcelona, veig gent que hi va a llegir, a estudiar, a treballar, a escoltar música, a relaxar-se o a fer-hi alguna de les activitats que s'hi proposen.

Jo no soc polític, però crec que tot això requereix una voluntat, una direcció. Això és quelcom que en el seu moment ja vam defensar des del col·lectiu Moianès Cultura, quan vam reivindicar que els equipaments que aleshores proposàvem (i que s'han anat materialitzant) havien d'anar acompanyats d'un model de gestió que estigués en la gènesi del mateix equipament. Allò del continent i el contingut, el fet i la cosa: que tot plegat tingui un objectiu, un eix, uns indicadors i una direcció més enllà de l'equipament en si.

Jo no soc gestor cultural i, per tant, no sabria dir com s'ha de fer tot plegat. Suposo que avaluant i pensant molt bé on som i cap on volem anar tots plegats. Potser ja s'ha fet, o s'està fent i no en soc prou conscient. O potser no s'ha fet, o no s'ha fet en els termes que a mi m'agradarien. Però només es tracta de la meva opinió. Jo no soc profeta, però venen revolts, eleccions i unes quantes crisis. Ens toca esperar a veure com acaba tot plegat, i que el pròxim equip de govern entomi el que ha d'entomar. I nosaltres hi serem per a opinar.

Seny, responsabilitat, moderació

Josep Ruaix i Vinyet

Si en una cosa, em sembla, podem estar tots d'acord és que som en uns temps convulsos, cada vegada més complicats, greument perillosos. Hi ha uns grans problemes que afecten tot el món i, per consegüent, també les nostres comunitats locals.

El primer, al meu entendre, és el de la guerra, perquè comporta, amb els mitjans (no sols les armes) actuals, uns danys ingents, molts d'ells irreparables. Semblava que, entrats en el segle XXI, es podrien evitar, però continuen, i ben cruentes. Què podem fer, a escala local? Molt poca cosa, però una mica sí que podem influir-hi: mirant d'obrar amb ànim pacífic des del nostre cercle immediat. Si tothom, o almenys molta gent, ho fes així, aquest esperit repercutiria, a la llarga, en els dirigents del món, que són els qui hi tenen el paper principal.

El segon problema, també enormement danyós, encara que es manifesti amb un ritme no tan «irruent» (permeteu-me aquest llatinisme, admès pel *Diccionari català-valencià-balear*), és l'escalfament global, a hores d'ara ja indiscutible. Aquest estiu hem sofert almenys sis onades de calor extrema, com hem experimentat tots i com es reflectia en el número de setembre de LA TOSCA. S'han fet conferències internacionals sobre aquest tema i alguns països, sobretot europeus, han començat a prendre mesures. Però les mesures haurien de ser a nivell mundial i més decidides. Ens hem d'anar mentalitzant que no podem continuar amb el sistema de produir-consumir sense límits. S'ha de reduir aquest procés. I aquí sí que fa falta la responsabilitat personal. Tots i cada un dels ciutadans podem ser més sobris, tots i cada un podem reciclar (si no ho fem) o fer-ho més bé (si ja ho fem), tots i cada un hem d'estar disposats a acceptar els sacrificis que això comporta. Ens hi juguem el futur del planeta Terra.

El tercer problema, que ha existit sempre però que ara es veu més clarament i

resulta més accentuat, és el de les escandaloses diferències de recursos entre individus i països, diferències que originen els continus i importants fluxos migratoris, necessaris i justificables des d'un punt de vista, però que emmenen desgràcies (en la mesura en què molts es fan a l'aventura, amb mitjans precaris), situacions irregulars sovint involucrades amb màfies i dificultats d'integració en els països d'acolliment.

De problemes, és clar, n'hi ha més, com les accelerades innovacions tècniques i de costums, difícils de pair i que sempre tenen una part positiva i una altra de negativa, etcètera. Però m'haig d'aturar. El que no puc deixar de dir és que, més que mai, personalment i collectivament, hauríem de fer gala, almenys nosaltres catalans, del proverbial seny que la tradició ens atribueix, malgrat que massa vegades ens hem deixat endur per la rauxa. Seny que vol dir senderi, sospesar avantatges i inconvenients, projectar lucidesa en els fets i en les nostres apreciacions.

També hauríem d'actuar tots amb més responsabilitat, especialment els qui tenen més poder i influència, sabent que cadascú pot aportar el seu granet de sorra a la construcció d'un món millor —o bé, tal com estan les coses, impedint que el món es vagi deteriorant cada vegada més i s'acosti alegrement cap al precipici. Es tracta d'una responsabilitat que tenim envers les generacions futures, així com amb la nostra consciència; igualment, envers el tribunal de la història i, com pensem els creients, envers un jutge transcendent.

Finalment, necessitem moderació. Hauríem de dominar els nostres impulsos de voler-ho tot, d'exagerar, de malgastar, d'exigir als altres allò que no practiquem nosaltres mateixos, de donar massa importància a problemes que, proporcionalment, són minúsculs. *Est modus in rebus*, digué Horaci, amb tota la raó: hi ha una mesura en totes les coses. I els grecs, sobretot els poetes tràgics, ja advertien contra la *hýbris* o insolència, altivesa, orgull dels humans, que no pot deixar de ser castigada. I encara, citant la saviesa hebrea —que amb la grega i la llatina són la matriu de la civilització occidental—, el primer pecat de la raça humana, segons la Bíblia (que ja sabem que, en aquest punt, no cal pas interpretar històricament sinó simbòlicament), és la pretensió de ser com déus, trepitjant la llei natural que ens posa al nostre lloc com a creatures.

En fi, em sembla que tots podem estar d'acord amb la conveniència, si no la necessitat, de practicar, en aquest tombant convuls de la trajectòria dels pobles, el seny, la responsabilitat i la moderació.

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ

el casal
CaFè - Bar

Tel. 93 830 03 02

LES ENTITATS INFORMEN

Una jornada per a valorar la gent gran

Hospital Residència de la Vila de Moià

Amb motiu del Dia Mundial de la Gent Gran, a l'Hospital Residència de la Vila de Moià vam voler celebrar una jornada especial, però sobretot valorar la veu, les experiències i els records dels nostres residents. L'1 d'octubre vam començar el dia amb la visita dels alumnes de l'institut, que van preparar un bingo musical. També vam compartir una activitat especial: ens van regalar una pomera i vam crear entre tots l'arbre dels desitjos, omplint-lo de bons propòsits i il·lusions. Després d'un bon dinar, vam acabar el matí amb cafè i pastís.

A la tarda, la música va tornar a ser protagonista amb la Liliana i el seu taller «Cançons d'una vida». Vam anar repassant cançons de diferents dècades i, amb cada melodia, apareixien records, històries i moments viscuts. Perquè la música té aquesta capacitat: ens ajuda a recordar qui som i d'on venim.

Precisament, quan preguntem als nostres residents què aporta la gent gran a la societat, la resposta és clara: experiència. N'han vistes de tots colors, moments bons i moments difícils. Són una generació treballadora i forta, que dona molta importància al respecte, a l'educació i a la família. Recorden també el paper que tenien els avis, figures molt presents i respectades dins les famílies.

La gent gran no és passat i prou. És memòria, coneixement i experiència que es pot compartir amb les noves generacions. Per això és tan important crear espais on grans i joves es puguin trobar, conversar i aprendre els uns dels altres.

A l'Hospital Residència de la Vila de Moià treballem perquè el recinte sigui també un espai obert al poble. Ens agrada rebre les escoles, les entitats i la gent de la vila, compartir activitats i mantenir aquest vincle amb la comunitat.

Perquè fer-se gran no vol pas dir deixar de formar part de la societat. Vol dir continuar tenint històries per explicar, coses per ensenyar i molt per compartir. I si alguna cosa ens recorden cada dia els nostres residents és que darrere de cada persona gran hi ha tota una vida que val la pena escoltar.

Taller «Cançons d'una vida» (fot. HRVM)

10 anys, 100 dibuixades: el Moianès, dibuix a dibuix

Cercle Artístic del Moianès

Marina Berdalet · L'Estany

En podem dir *SketchCrawl*, trobada *sketch*, trobada d'*Urban Sketchers* o, senzillament, trobada per a dibuixar. El nom pot haver anat canviant al llarg dels anys, però l'essència sempre ha estat la mateixa: trobar-nos en un lloc, mirar-lo amb atenció, seure-hi al davant i explicar-lo a través d'un dibuix.

Aquesta manera de fer s'emmarca en el moviment internacional Urban Sketchers (USk), una comunitat mundial de gent que dibuixa allò que té davant i comparteix una mateixa filosofia.

El seu manifest es resumeix en vuit principis:

1. Dibuixem in situ, a cobert o a l'aire lliure, allò que observem directament.
2. Els dibuixos expliquen la història del nostre entorn, dels llocs on vivim i on viatgem.
3. Documentem un lloc i un moment determinats.
4. Som fidels a les escenes que presenciem.

Jaume Rovira · L'Estany

Xavier Vidal · L'Estany

5. Celebrem la diversitat d'estils i utilitzem tota mena d'eines i suports.
6. Ens ajudem mútuament i dibuixem en grup.
7. Compartim els nostres dibuixos.
8. Mostrem el món, dibuix a dibuix.

I al Moianès fa deu anys que intentem fer precisament això.

Eudald Font · Calders

M. R. Terradellas · Calders

Tot va començar un mes de juny del 2016 a l'Estany, per iniciativa de l'artista local Marina Berdalet, dins els programes artístics i culturals de la Casa de Visitants. Aquella primera trobada podia haver quedat com una experiència puntual. Però el juliol del 2017 se'n va fer una segona i, a partir de l'agost d'aquell mateix any, el Cercle Artístic del Moianès va assumir un repte que, vist amb perspectiva, tenia un punt d'odissea: intentar organitzar una trobada cada mes i anar recorrent els diferents pobles de la comarca.

Montse Clotet · Calders

Jaume Serra · Calders

Podia semblar una iniciativa condemnada a anar perdent força. Va passar just el contrari.

Amb el temps s'hi van anar incorporant persones, algunes de manera habitual i d'altres en diferents etapes. Es van crear complicitats amb dibuixants de les comarques veïnes i amb el moviment *sketcher* català.

Marta Larrosa · Castellcir

Assumpta Company · Castellcir

Hem participat en trobades d'Urban Sketchers Catalunya a Terrassa, Lleida, Girona, Reus, Sabadell, Arenys de Mar i Barcelona, entre altres, i segur que en vindran moltes més. També hem intentat ajudar al naixement de nous grups i hem organitzat dibuixades en territoris on encara no existia cap comunitat estable de dibuixants.

Andreu Vilardell · Castellcir

Osiris · Castellterçol

Però si alguna cosa queda després de deu anys no són solament les xifres. Queden amistats, experiències, aliances, converses, retrobaments i moltes hores compartides davant un quadern.

Joan Carles del Cerro · Castellterçol

Cristina Sánchez Moralejo · Castellterçol

Durant aquest camí també hem tingut un espai a «Ones Creatives», de Ràdio Moià, des d'on hem pogut conversar, entrevistar i compartir experiències amb una vintena de dibuixants vinculats al Moianès. Perquè dibuixar el territori és també una manera d'explicar qui hi viu i com el mira.

Xavier Vidal · Collsuspina

Marta Pascual · Collsuspina

I així, gairebé sense adonar-nos-en, aquell primer dibuix del 2016 ens ha portat fins als 10 anys i les 100 dibuixades.

Una fita que hem volgut celebrar tornant precisament allà on tot va començar: l'Estany.

Marta Larrosa · Collsuspina

Xavier Lanau · Granera

Ho hem fet amb una nova trobada, un taller conduït pel dibuixant i sketcher Lluís Bruguera i la inauguració d'una exposició que vol resumir aquest llarg trajecte, amb dibuixos representatius dels deu pobles del Moianès, de diferents moments d'aquestes cent trobades i d'algunes de les moltes mirades que hi han intervingut.

Joan Carles del Cerro · Granera

Pere Relats · Granera

Al llarg d'aquests anys, més de 120 dibuixants, amb freqüències molt diferents, han passat per les trobades del Moianès. Entre tots hem acabat construint, potser sense pretendre-ho, una mena de memòria dibuixada de la comarca.

Sílvia Tubau · Moià

Montse Clotet · Moià

Hem retratat pobles, places, esglésies, carrers, masies, paisatges, festes, patrimoni, esdeveniments i també petits racons que moltes vegades passen desapercebuts. Hem estat testimonis, quadern en mà, de deu anys de vida del Moianès.

Cesc Sarri · Moià

Mon Líria · Monistrol de Calders

Per això volem agrair a LA TOSCA que ens hagi permès d'explicar aquesta història i acompanyar-la, en aquest suplement especial, amb una mostra dels dibuixos realitzats durant aquests anys.

Joan Carles del Cerro · Monistrol de Calders

Camil Rafart · Monistrol de Calders

I, sobretot, volem donar les gràcies a tothom qui ha dibuixat, participat, col·laborat o ajudat; als ajuntaments, administracions, entitats i col·lectius del Moianès que ens han obert portes i ens han facilitat arribar a tants indrets.

Montse Clotet · Santa Maria d'Oló

Esteve Manubens · Santa Maria d'Oló

Arribats a la dibuixada número 100, la pregunta és inevitable: és aquest el final del camí?

Segur que no.

Encara queden racons per descobrir, històries per explicar, persones per conèixer i moltes pàgines en blanc. Si l'energia ens acompanya, toca tornar a carregar la motxilla, preparar el quadern i començar un nou trajecte.

Eudald Font Cleries · Sant Quirze Safaja

Josep Maria Olivé · Sant Quirze Safaja

De les 100... cap a les 200 dibuixades.

I continuar mostrant el Moianès, com diu el manifest *Urban Sketchers*, dibuix a dibuix.

Jaume Serra · Sant Quirze Safaja

33 edicions, molts bastons picats i moltes històries compartides

Colla de Bastoners de Moià

El dia 27 de setembre Moià es va omplir de música, dansa i cultura popular amb la celebració de la nostra 33a Festa Bastonera. Des de la Colla de Bastoners de Moià estem molt orgullosos d'organitzar, any rere any, aquesta trobada que ja forma part de la nostra història.

Enguany hem tingut la sort de compartir la nostra festa amb els Estelladors de Prats de Lluçanès, els Bastoners i Caramelles de Santa Maria d'Oló, els Bastoners de Castellar del Vallès, els Bastoners de Caldes de Montbui i Les Romanes de Barberà del Vallès. I, amb una especial il·lusió, amb els Guerrers Auris de la Cabra d'Or: la seva participació ha estat una ocasió especial per a continuar creant i enfortint vincles amb el teixit de cultura popular de la vila. Colles amigues que han vingut a Moià amb ganes de ballar, compartir i gaudir plegats d'una jornada bastonera, fent créixer així els llaços entre les colles i la cultura popular del nostre municipi.

La festa va començar al Parc Municipal amb un esmorzar de pa amb tomàquet, botifarra i cansalada, com també coca i xocolata, que ens va permetre d'agafar forces abans de començar a fer picar els bastons. Moltes gràcies als nostres fogainers, que van matinar, van preparar la brasa amb tota la dedicació i feren possible que poguéssim gaudir d'un

*Ballant l'*Esquerrana *a la plaça del CAP (fot. Bastoners de Moià)*

esmorzar com cal i començar la jornada amb molta energia.

Amb els bastons a punt, vam sortir pels carrers de Moià acompanyats de la música de l'Espai Musical de Moià, que amb les seves gralles va posar ritme a la cercavila. Gràcies per acompanyar-nos i fer sonar la música pels carrers del poble!

Un dels moments més especials va ser la nostra visita a la residència de la plaça de l'Hospital. Ballar al pati davant els avis i àvies va ser, sens dubte, una de les actuacions més emotives de la jornada. El seu somriure, els seus aplaudiments i la il·lusió amb què ens van rebre ens recordaren, una vegada més, que la cultura popular és sobretot compartir.

La cercavila ens va portar fins a la plaça del CAP, on totes les colles pogueren mostrar els seus balls. I vam acabar ballant l'*Esquerrana*, totes juntes, en una d'aquelles imatges que expliquen què és una trobada bastonera: tradició, amistat i moltes ganes de fer festa.

També vam aprofitar el moment per a fer el sorteig de la panera de Cal Bou, que va guanyar una balladora de la colla de Castellar del Vallès. Després, ja al Parc Municipal, vam compartir un vermut i les últimes converses abans d'acomiadar-nos i endreçar-ho tot. Perquè aquestes trobades són molt més que balls i bastons: són moments per a retrobar amics, conèixer gent nova i continuar fent créixer la cultura popular.

Visita de Mauer i estrena de la temporada amb nova gespa artificial

C.E. Moià

Al Club Esportiu Moià hem començat aquesta nova temporada amb molta il·lusió i amb novetats importants. D'una banda, hem tingut l'oportunitat de tornar a compartir uns dies amb els nostres amics de Mauer, municipi alemany agermanat amb Moià, en una nova trobada que ens ha permès de reforçar els vincles d'amistat entre les dues poblacions. De l'altra, encarem la nova temporada esportiva amb una important millora de les nostres instal·lacions: l'estrena de la nova gespa artificial del camp de futbol municipal.

Una nova trobada amb Mauer

Del 10 al 13 de setembre hem tingut el plaer d'acollir a Moià una delegació de Mauer, formada per representants municipals, famílies, acompanyants, l'entrenador i jugadores de l'SG Viktoria Mauer 1919. Ha estat una trobada especialment enriquidora, en què l'esport ha tornat a ser un dels principals elements de connexió entre els dos municipis, però en què també hi ha hagut temps per a la cultura, el lleure, la gastronomia i, sobretot, per a compartir temps i experiències.

Des del Club Esportiu Moià hem collaborat en l'organització de diferents activitats conjuntament amb l'Ajuntament de Moià i el Cercle Artístic. L'objectiu ha estat que la delegació de Mauer pogués conèixer una mica més bé el nostre municipi i el nostre entorn, i que les famílies i jugadors i jugadores dels dos clubs poguessin establir nous vincles.

El dijous, en arribar, vam començar la visita amb una passejada per la vila. A la tarda, les jugadores pogueren gaudir de la piscina i feren un entrenament, abans de participar en el correfoc de la Festa Major de l'Estany, una activitat que els va permetre d'experimentar directament una de les tradicions festives del nostre país.

El divendres vam continuar amb diferents propostes. Una part del grup va fer una excursió fins al Grony, mentre la resta visitava les Coves del Toll. Posteriorment, vam fer una ofrena floral al monument dedicat a Rafel Casanova. A la tarda arribà un dels moments més esperats des del punt de vista esportiu: el partit de futbol entre jugadores del nostre equip cadet i jugadores de l'SG Viktoria Mauer. Més enllà del resultat, el partit va ser una nova oportunitat per a compartir el nostre esport i continuar construint aquesta relació d'amistat entre els dos clubs. La jornada acabà amb un sopar a la piscina del club.

El dissabte vam visitar Sitges, on poguérem gaudir d'una jornada més distesa, amb temps per a fer compres, passejar i gaudir del sol i la platja. A la tarda, ja de tornada a Moià, vam visitar l'exposició del Cercle Artístic. El dia acabà amb un sopar al Circuit Verd, convivint amb les famílies acollidores, que han tingut un paper fonamental durant tota l'estada. Posteriorment, poguérem acabar la jornada amb una estona de germanor al Saleru.

El diumenge al matí, ben d'hora, vam acompanyar la delegació fins a l'autocar per a iniciar la tornada cap a Mauer.

Des del Club Esportiu Moià volem agrair molt especialment la implicació de totes les persones que han fet possible aquesta trobada i, sobretot, de les famílies acollidores, que han obert les portes de casa seva i han contribuït decisivament a fer que els nostres amics de Mauer se sentissin com a casa. Estem molt contents de com ha anat aquesta visita i de veure com, any rere any, l'agermanament entre Moià i Mauer es va consolidant a través de les persones, de les famílies i, també, de l'esport. Esperem poder continuar compartint moltes més experiències en el futur.

Jugadores de Mauer i de Moià sobre la nova gespa del camp de futbol (fot. C.E. Moià)

Nova gespa i nova temporada

Coincidint amb l'inici de temporada, al Club Esportiu Moià també tenim un motiu important per a estar especialment satisfets: estrenem nova gespa artificial al camp de futbol municipal.

La renovació de la gespa era una actuació necessària. La superfície anterior datava de l'any 2006 i, després de gairebé vint anys d'ús, presentava un desgast molt important. El terreny de joc es trobava en un estat força deteriorat i, en alguns punts, fins i tot hi havia línies del camp que s'havien enfonsat. Tot plegat dificultava la pràctica esportiva i comportava un risc de lesions.

La nova gespa ha estat possible gràcies a l'aportació de l'Ajuntament de Moià i a una subvenció de la Generalitat de Catalunya de 160.000 euros. Des del Club Esportiu Moià valorem aquesta actuació, que ens permet disposar d'un terreny de joc en millors condicions i, sobretot, oferir als nostres jugadors i jugadores un espai més segur i adequat per a entrenar-se i competir.

Aquesta temporada comptem amb 225 jugadors i jugadores, distribuïts en 16 equips, 14 dels quals corresponen al futbol base. D'aquests 14 equips de futbol base, 3 són equips femenins. Tots aquests equips s'entrenaran i disputaran els seus partits al camp de futbol municipal al llarg de la temporada. Entre setmana, el camp manté una activitat constant, amb entrenaments que comencen a dos quarts de sis de la tarda i s'allarguen fins a les deu de la nit. I els caps de setmana, el camp es converteix en un punt de trobada per a tota la família del Club Esportiu Moià, amb els partits dels diferents equips de futbol base i també dels nostres equips sèniors masculins. El primer equip competeix a Tercera Catalana i el segon equip ho fa a Quarta Catalana.

Per tot plegat, aprofitem aquestes línies per a convidar tots els veïns i veïnes de Moià a acostar-se al camp de futbol. Tant entre setmana, durant els entrenaments, com especialment els caps de setmana, quan tenim una gran quantitat de partits, hi ha moltes oportunitats per a gaudir del futbol i donar suport als nostres equips. Els del Club Esportiu Moià creiem que el futbol és molt més que competir: és formar-se, fer amics, aprendre a treballar en equip, compartir experiències i crear sentiment de pertinença. I el camp de futbol és un dels espais on tot això passa.

Comencem, doncs, una nova temporada amb moltes ganes de futbol. I ho fem amb la mateixa voluntat de sempre: continuar fent créixer el Club Esportiu Moià i fer que el nostre camp sigui un espai obert a tot el poble. Moltes gràcies a tots els entrenadors/es, col·laboradors/es i espònsors per fer-ho possible.

Us hi esperem!

Quan es van tornar a encendre els llums del cinema

CinemaViu

El setembre sempre va tenir alguna cosa de començament. Es van acabar els dies llargs de l'estiu, els pobles van anar recuperant els seus ritmes habituals i, gairebé sense adonar-nos-en, vam tornar a parlar de cursos, temporades i projectes. També el cinema va tornar. I aquest inici de curs, al Moianès, no va consistir simplement a reprendre unes projeccions després de l'estiu. Va servir per a confirmar que al voltant d'una pantalla es podia construir alguna cosa més: trobada, conversa, descoberta i, sobretot, comunitat.

CinemaViu va començar la nova temporada amb voluntat de créixer i d'arrelar encara més en el territori. I ho va fer gairebé sense donar-nos temps a guardar les cadires de la sessió anterior. Durant el setembre, Moià, Castellterçol i Santa Maria d'Oló es van anar unint a través d'una mateixa idea: recuperar el costum d'anar al cinema, però fer-ho d'una manera pròpia, adaptada a la realitat dels nostres pobles.

Un dels primers passos va ser Fet a Casa, un projecte nascut de la col·laboració entre CinemaViu i el Cine Club Comarca Moianès. El títol ja explica bona part de la filosofia del cicle. Es tractava de mirar cap a casa, cap al cinema creat ben a prop nostre, i d'aprofitar la projecció no com un final, sinó com el principi d'una conversa.

La primera cita va arribar a Moià amb *Centaures de la nit*, de Marc Recha. Les Faixes es tornaren a convertir en sala de cinema i, acabada la projecció, el mateix director va participar en el fòrum amb el públic. Aquesta possibilitat de passar directament de les imatges de la pantalla a les paraules del seu creador va donar a la sessió una dimensió diferent. Per una estona, el cinema deixà de ser una obra llunyana. Autor i espectadors van compartir el mateix espai.

Dos dies després, el cicle es va desplaçar fins a Castellterçol. Al Centre Espai Escènic s'hi projectà *Lluc, una crònica de la pastisseria*, de Jordi Torra, també amb la presència del director. D'aquesta manera, Fet a Casa va unir dos pobles, dues pel·lícules i dues maneres de fer cinema, però sobretot proposà una experiència comuna: veure, escoltar i després parlar. Aquest va ser un dels fils conductors del començament de temporada. CinemaViu no es limità a passar pel·lícules. Va intentar crear ocasions perquè el cinema generés alguna cosa abans i després de la projecció.

Pocs dies més tard va arribar a Santa Maria d'Oló *Palestina 36*, dirigida per Annemarie Jacir. La pel·lícula ens transportà a la Palestina de 1936, en els anys de la revolta contra el domini britànic, a través d'una producció de gran format que combinava història, resistència, amor i supervivència. La sessió de l'Espai Hemalosa va tenir una bona resposta de públic. Arran d'aquest bon acolliment i de les peticions rebudes perquè la pel·lícula també es pogués veure a Moià, es va decidir organitzar una nova projecció la setmana següent. No fou simplement una modificació de programació. Va ser una resposta directa als espectadors. Oló tingué una bona resposta de públic i des de Moià es demanà una nova sessió. La programació es va moure perquè el públic també ho va fer. Així, el 19 de setembre, *Palestina 36* arribà també a Les Faixes. En pocs dies, una mateixa pel·lícula recorregué dos pobles del Moianès. En una època en què

gairebé qualsevol obra audiovisual semblava disponible immediatament des del sofà de casa, aquella experiència ens recordà una cosa elemental: veure cinema junts continua essent una cosa diferent. La pantalla gran ens obligà a aturar-nos. Durant unes hores van desaparèixer les notificacions, les pauses i la possibilitat de deixar una pel·lícula a mitges. Hi va haver foscor, silenci, gent asseguda al costat i una història que avançava sense esperar-nos.

Amb el setembre ja avançat, CinemaViu va fer un altre pas: presentà la cartellera d'octubre, una nova imatge i una nova web. El canvi gràfic feu visible una transformació que, en certa manera, ja s'anava produint a les sales. El projecte va començar el curs amb més activitat, més ambició i una voluntat clara de consolidar una programació estable. La cartellera anunciada també fou una bona mostra de la diversitat que es buscava.

El primer cap de setmana d'octubre es va reservar per a una sessió especial de *Rebel*, documental d'Anna M. Bofarull sobre Marta Torrecillas. La projecció es plantejava coincidint amb l'aniversari del referèndum de l'1 d'octubre i va incorporar un col·loqui amb la directora i amb la protagonista del documental. De nou, la proposta anà més enllà de veure una pel·lícula: es volgué crear un espai per a escoltar i conversar.

La programació va continuar anunciant *La bola negra*, la nova obra dels Javis, per al 18 d'octubre a Moià. L'expectació fou immediata. Pocs dies després de la seva estrena, les entrades per a la projecció de Les Faixes es començaren a vendre a bon ritme. Fins i tot s'oferí la possibilitat de reservar-les directament per a aquells que trobessin dificultats en la compra per internet i recollir-les posteriorment a taquilla. Va ser un detall petit, però significatiu. La modernització del projecte —nova web, venda digital, nova imatge— no volia deixar enrere ningú. En pobles com els nostres, una plataforma digital havia de conviure necessàriament amb una altra forma molt més antiga i probablement igual d'eficaç: escriure a algú conegut i demanar-li que et guardés una entrada.

Finalment, la cartellera també va mirar cap al públic familiar. Per al 24 d'octubre a Santa Maria d'Oló s'anuncià *La família Dinó*, una pel·lícula d'animació en català especialment recomanada per als infants. La presència d'una proposta familiar no va ser secundària. Si es volia recuperar i consolidar el cinema als pobles, també calia que els més petits descobrissin què significava entrar en una sala, esperar que s'apaguessin els llums i deixar-se sorprendre per una pantalla enorme. I potser aquesta és la millor manera de resumir aquest inici de curs.

El Cercle Artístic del Moianès enceta un nou curs ple d'activitats

Cercle Artístic del Moianès

Els darrers mesos han estat especialment intensos per al Cercle Artístic del Moianès, amb dues de les cites més importants de l'any per a l'entitat: l'Exposició Col·lectiva Anual i l'Assemblea General de Socis. Al mateix temps, el Cercle també ha participat activament en l'acolliment de la delegació de Mauer i ja prepara un nou curs amb una oferta d'activitats més àmplia que mai.

Del 6 al 20 de setembre, la Sala d'Exposicions del Casal va acollir una nova edició de l'**Exposició Col·lectiva Anual**, que reuní prop de 80 peces de més de 50 artistes, oferint una bona mostra de la diversitat de tècniques, estils i sensibilitats que conviuen actualment dins el Cercle Artístic del Moianès. Entre les visites que va rebre cal destacar, el 12 de setembre, la de la comitiva de **Mauer**, població alemanya agermanada amb Moià. Precisament aquest any el Cercle també ha volgut implicar-se directament en l'acollida de les famílies procedents de Mauer. Dues famílies vinculades a socis del Cercle van participar en aquest gest, contribuint així a reforçar els vincles personals, culturals i d'amistat que s'han anat establint entre les dues poblacions.

Una altra de les cites destacades va ser l'**Assemblea General de Socis**, celebrada el 19 de setembre, amb la participació d'una dotzena de persones. La trobada va servir per a fer balanç de les activitats desenvolupades durant els darrers mesos, compartir la situació actual de l'entitat i, sobretot, començar a plantejar i planificar els projectes i reptes de futur.

Amb l'arribada del mes d'octubre, el Cercle posa novament en marxa les seves activitats regulars, tallers i monogràfics. Aquest any estem especialment contents perquè l'oferta s'amplia considerablement amb noves disciplines i noves propostes, que permetran diversificar l'activitat del Cercle i arribar a gent de diferents edats i interessos. Entre les activitats que continuen hi ha el **Taller de Dibuix i Pintura per a adults**, a càrrec de Marina Berdalet, amb dos torns: el dimarts de 17 a 19 h i el divendres de 10 a 12 h. També continua el **Taller de Dibuix i Pintura per a infants**, destinat a nens i nenes d'entre 6 i 14 anys i conduït per voluntaris del Cercle Artístic del Moianès. Les sessions es faran el dissabte de 18.30 a 19.45 h. Igualment, continua el **Taller de Dibuix i Pintura Sènior**, a càrrec de Xavier Vidal, en horari de 17 a 19 h, consolidant així un espai específic per a continuar aprenent, experimentant i gaudint de la pràctica artística. Entre les novetats d'aquest curs hi haurà un **Taller de Scrapbook**, que funcionarà el dilluns i el dijous de 18 a 20 h; una de les dues sessions setmanals serà dedicada a la classe i l'aprenentatge de tècniques, mentre que l'altra permetrà als participants d'avançar i treballar en els seus propis projectes. Una altra de les propostes incorporades és el **Taller d'Origami**, a càrrec de Natsumi Kaihara, que tindrà lloc el dimecres de 18 a 19.30 h i farà descobrir les possibilitats creatives de l'art japonès del plegatge de paper. L'aquarel·la també tindrà el seu espai específic amb un **Taller d'Aquarel·la**, conduït per Mònica Clapers, el divendres de 18 a 19.30 h. Finalment, durant el mes d'octubre s'ha programat el monogràfic **Taller de Brodat de Flors Silvestres**, a càrrec de Montse Torrents; es realitzarà els dies 20 i 27 d'octubre, de 18 a 20 h, en dues sessions dedicades a descobrir aquesta tècnica i les seves possibilitats creatives.

Des de fa uns quants anys, una de les voluntats del Cercle Artístic del Moianès és potenciar també el concepte de **Taller Obert**. La idea és que la seu del Cercle no sigui únicament un espai on es desenvolupen cursos i activitats programades, sinó també un lloc viu, disponible per als socis per a crear, treballar i compartir. Així, sempre que la sala no estigui ocupada per alguna activitat, taller o reunió, es vol facilitar que els socis puguin fer-ne ús per a desenvolupar les seves pròpies creacions, practicar diferents disciplines artístiques o, simplement, coincidir amb altres persones amb qui compartir experiències, coneixements i inquietuds creatives. Els socis interessats a utilitzar aquest espai poden posar-se en contacte amb el Cercle per a conèixer-ne el funcionament i la disponibilitat.

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

El dimarts dia 25 i el dijous dia 27 d'agost es van programar tardes de jocs de taula. Les famílies pogueren descobrir nous entreteniments i compartir una bona estona.

Durant el mes de setembre es va poder veure l'exposició «Oshibana», formada per un conjunt d'obres de Sílvia Mampel, creades amb elements vegetals premsats i també aquarel·les, utilitzant una tècnica originària del Japó. L'exposició tingué molt bona acollença.

Un altre dels esdeveniments exitosos va ser el bibliolab «Planetari pop-up», en què el públic familiar assistent va aprendre l'art de plegar paper i les tècniques bàsiques del *pop-up*. El taller anava a càrrec de Marta Soley de Dolça Llibreta.

Per últim, el club de lectura de novel·la es va reunir per primer cop aquest curs. L'últim dilluns del mes de setembre es comentà el llibre *1280 hab.*, de l'escriptor Jim Thomson, una obra escrita l'any 1964 però més actual que mai. Alguns dels temes que es van comentar foren la hipocresia, el cinisme i la manipulació de l'opinió pública.

Ja dins el mes d'octubre, el divendres dia 2 l'autor Carlos David Moreno Aguilar, acompanyat de Laura Huete, va presentar el seu llibre *En el armario solo la ropa*.

Aquest curs a la biblioteca hi haurà quatre clubs de lectura per a adults: s'inicia un club de novel·la en francès amb Isabel Pinacho (primera trobada, el 14 d'octubre) i es mantenen el *book club*, «Llegir el teatre» amb Elvira Permanyer i el de novel·la, en què el conductor o conductora va canviant a cada sessió.

MOIANÈS

Noves formacions: Forma't al Moianès!

Consell Comarcal i Consorci del Moianès

Presentem el **Catàleg de formació** per a aquest darrer quadrimestre. Al llarg de les seves pàgines trobareu cursos, tallers, sessions i xerrades organitzades des del Consorci i el Consell Comarcal del Moianès, amb l'objectiu d'oferir a ciutadans, empreses i entitats de la comarca oportunitats de formació que responguin a les necessitats diverses de la nostra comunitat.

Les activitats formatives que presentem són d'una gran varietat; des de cursos per a millorar les competències professionals de cara a cercar feina, fins a sessions formatives enfocades a la gestió empresarial i al teixit associatiu, passant per programes especialitzats en tecnologies de la informació i comunicació, activitats de dinamització comunitària, formació reglada, i molt més. Des de l'entitat sempre s'ha apostat per la formació contínua com a eix principal del desenvolupament i millora de la qualitat de vida dels ciutadans.

Us animem a donar un cop d'ull al catàleg de formació i a inscriure-us a les activitats que us interessin més: *https://www.consorcidelmoianes.cat/format-al-moianes/*.

CONSELL COMARCAL I CONSORCI DEL MOIANÈS
Forma't al
Moianès
Setembre – desembre 2026
inscriu-te!
Nou curs,
noves formacions!
www.consorcidelmoianes.cat/format-al-moianes
CONSELL COMARCAL DEL MOIANÈS
consorci del Moianès
Diputació Barcelona

El so de la Festa Major de l'Estany

David Prat

En un poble, l'èxit de la festa major s'hauria de mesurar pel quocient sorgit de dividir el nombre d'interaccions felices que es generen entre veïns per la quantitat d'habitants. I per a incidir en aquest quocient cal programar actes atractius i encertats, sens dubte. Entre els clàssics —el correfoc, el torneig de botifarra, el vermut popular, el partit de futbol o la lectura del pregó— hi pot haver sorpreses agradables: aquest 8 de setembre, a l'Estany, la Pilarín Bayés ens ha regalat un sorprenent pregó il·lustrat amb els seus tan recognoscibles dibuixos. I a més hi pot haver propostes noves que siguin ben acollides per la gent, com la introducció d'uns jocs de pagès en què cal posar a prova les destreses físiques, la fermesa d'ànim i els coneixements locals dels concursants.

La clau de tot plegat, però (i passeu-me el tòpic), és la participació de la gent, ja hi podeu pujar de peus; i, com sempre, en la Festa Major de l'Estany hi ha el component aglutinador d'un col·lectiu obert i amb una quantitat variable de gent, els voluntaris, que hi col·laboren posant-hi el que més cal: mans i empenta. El diumenge 6 de setembre, al carrer del Doctor Vilardell i sota un envelat que protegia el senat de la tribu del sol inclement que a finals d'estiu encara ens turmentava, es va celebrar el dinar de la gent gran, un ritual estanyenc conduït amb entusiasme pels voluntaris; és a dir, per la colla d'oficiants encarregats de preparar l'espai, servir el dinar i desparar-ho tot amb diligència i rapidesa per a donar temps als comensals d'acomodar-se al Cine abans de les quatre de la tarda i rendir-se a un ritme musical que aquest any ens ha vingut de l'altra banda de l'Atlàntic: el swing de l'espectacle *Miquel Barceló canta Sinatra*.

Vet aquí la música en una festa major: l'ingredient que fa d'imant i atrau els veïns a l'envelat, a la plaça o a la sala polivalent; que fa vibrar en sintonia desenes o centenars de persones alhora i que esperona l'evocació melangiosa, el ball, l'aproximació amorosa o la simple diversió.

Aquest setembre, a l'Estany ha sonat la música terral de la Companyia Elèctrica Dharma, el swing sinatrià de Miquel Barceló, les havaneres d'Atotavela, el *friki folk* d'All Foll, els ritmes dels *DJ* Dkor, Farràs i Pere (tots tres, de rigorós quilòmetre zero) i les melodies populars ballables de Cafè Trio.

El 5 de setembre al vespre, a la plaça del Monestir, els cent vint estanyencs que havien comprat l'entrada gaudiren de l'espectacle *La Dharma a un pam!* A mesura que es feia fosc i que la temperatura musical pujava, el públic que s'apinyava al voltant dels sis músics de l'eterna Companyia Elèctrica Dharma entraven en comunió amb els ritmes i les tonades tribals que tan bé ha sabut conrear el grup dels germans Fortuny.

L'endemà diumenge, en canvi, Miquel Barceló i els tres instrumentistes que l'acompanyaven ens van traslladar als gratacels de Manhattan amb *Cheek to cheek*, *The lady is a tramp*, *More*, *My way* o la inexcusable *New York, New York*. Parlo, és clar, d'una música que atrau principalment les testes grises del poble, entre les quals em compto. Per al jovent ja hi ha altres lletanies rítmiques, potser amb menys poder d'invocació d'àngels, dimonis i records personals, potser no tan farcides de connotacions i significats col·lectius, però tan vàlides per a ells com anys enrere ho havien estat el twist o el txa-txa-txa per als seus avis.

Molt bé, molt bé…, però què tenen a veure les havaneres —pot remugar algú— amb un poble de l'altiplà moianesenc com l'Estany? Probablement tant, o tan poc, com el swing de Sinatra. O com la vibració sexual dels boleros que fa uns quants anys ens va regalar la veu del Moncho, el gran gitano de Gràcia, al Cine de l'Estany. Em demano, en qualsevol cas, quin retret podem fer a les havaneres tenint en compte que el concert d'Atotavela va propiciar el record de l'activista multifacètic Lluís Vilardell (director del cor parroquial del poble durant uns quants anys i mort recentment), perquè, en sentir el bressoleig musical provinent dels ports de Cuba, les cantaires del cor van recordar les cançons que havien cantat al compàs de les mans del seu director.

Tant se val. El rock-and-roll, el bolero, l'ska, el blues, la salsa… són gèneres populars nascuts al delta del Mississipi, al Carib o en regions properes, però que van conquerir les sales de concert i les places majors de tot Occident ja fa dècades. Són músiques anostrades i presents en les festes majors del país.

El *Sant Martí del Canigó* de la Dharma o la metròpoli de l'imperi americà evocada per l'emulador de *La Veu*, el *Nessun dorma* de Puccini cantat sobre una base programada digitalment o el voleiar del mocador de *La bella Lola* amb el regust dolcenc del rom cremat a la boca, sense oblidar-nos dels *Goigs de la Mare de Déu de l'Estany* cantats en l'ofici dedicat a la santa patrona: la música popular, vingui d'on vingui, és un gaudi individual, però també exerceix de coagulant social i fa vibrar un col·lectiu sintonitzat i en estat de festa.

I jo diria que el bingo musical del dia 12 al vespre, en un Cine a vessar de canalla, de jovent i de més crescuts encara, és la prova més fefaent d'això. Èxits musicals d'ahir i d'avui llançats a l'aire en talls d'un minut són el reactiu perquè els assistents cantin, cridin, riguin, remenin els malucs o es posin a ballar dominats per un accés incontrolable de febre rítmica. Una bona estona de bogeria i de gregarisme *happy flowers*. Una acumulació bestial d'interaccions felices. M'atreviria a dir que el bingo musical va ser l'èxit de participació més espaterrant de tota la festa major.

Un any més, la festa grossa de l'Estany —sempre igual i sempre diferent— ha sonat prou afinada.

Bona part del grup de voluntaris després del dinar de la gent gran (fot. Jaume Rovira)

Castell en Positiu no es presentarà de nou a les eleccions

Josep Font

El grup Castell en Positiu, que governa l'Ajuntament de Castellterçol des de fa tres legislatures, havia convocat un acte el diumenge 4 d'octubre a Cal Recader. En el cartell hi figuraven els anys i lemes amb què s'havien presentat a cada convocatòria: «Hi ha una altra manera», el 2015; «Seguim fent poble», el 2019, i «Som poble, som-hi», el 2023. I havien anunciat «I ara què? 2027» com a títol de l'acte.

Castell en Positu

La resposta va ser ràpida. Castell en Positiu no repetirà, com a grup, en les pròximes eleccions municipals. En el transcurs de l'acte, es va presentar un resum de les accions d'aquestes tres legislatures i, sobretot, de la manera de governar.

L'alcalde de Castellterçol, Toni Massot, en declaracions a LA TOSCA, destacava dues idees principals: que ho havien volgut fer públic ara, per si algú es vol posar a remar i a preparar-se, i que així se sàpiga amb prou temps per a poder organitzar una candidatura, perquè el grup no repetirà. Però l'alcalde també vol subratllar que no és el moment de fer balanç d'aquesta legislatura, perquè governaran fins al darrer dia i hi ha projectes molt ambiciosos a concretar, com el de Llei de Barris, de més d'11 milions, al qual s'han presentat, el projecte de l'ANLA o el de l'Arxiu Comarcal. En el dia a dia, treballaran igual que sempre, però les decisions per al demà les pactaran amb l'oposició, per no comprometre el futur.

L'alcalde considera que el projecte de Castell en Positiu és molt sòlid, però que arriba un moment que t'has de mirar al mirall, ser franc i veure clar si tens capacitat com a grup i que, si no és així, cal fer un pas al costat ràpidament. La decisió es va prendre en assemblea i no té res a veure amb personalismes. Com que no són un partit polític, no tenen cap necessitat de continuar tenint representació. Massot, que és en el grup des del primer dia, n'està molt orgullós, per la capacitat de pensar en gran i a llarg termini. Posa com a exemple l'Institut Escola, que ha costat molts anys i ha estat molt difícil, però que ja està en procés de licitació. Aquesta capacitat de lluitar fins al final és el que més destaca. En l'acte es va projectar un vídeo de resum de la manera de governar, en el qual deia que els agradaria deixar, com a llegat, «la importància d'implicar-se en el poble i influir constructivament en com poden ser les coses».

LLETRES

Jo, el campanar de Moià

Pere Criach i Puig

Com un sol roc les meves pedres s'alcen
Amb el desig de ser aixopluc i far.
Mirant avall hi veig un poble amable
Posant el pols de la vida al meu cap.
Amb el repic de les meves campanes
Nuncio el temps que passa compassat
Amb joia i plor, neguit i calma afable,
Records i anhels de cors il·lusionats.

Temps era temps, l'esforç que fa miracles
Reconstruint el camí al més enllà
Em proposà ser un diví tentacle
Sense deixar de fer el paper d'humà.

Caràcter ferm dona al perfil de vila
El cos airós que el poble m'ha aixecat,
Nuo la fe d'una cultura viva
Teixint arrels entre els cors del veinat.
Soc roc de pau i vincle que sospira.

Ara estic sa, p'ro volen revisar-me
Només per fer els pròxims tres-cents anys,
Y en el meu cos reneix jove esperança:
Segur que així els faré sense grans planys.

Versos diversos... El roure gros

Baltasar Fonts

A Santa Coloma Sasserra llueix com l'Arbre de la Vida: és el roure del Giol. Durant el bon temps és un pàmpol immens de fulles generoses. A l'hivern, per als ulls, és la silueta d'un gran esquelet que, amb els brots més prims, sembla que vulgui esgarrapar el cel. Té un to dramàtic amb el fred i un esperit ric i magnànim amb el bon temps. La seva musculatura no us deixa indiferents. Abraçar-lo és abraçar la vida, tota d'un cop, ni més ni menys. Dediquem-li un poema?

Soc un immens cosmos obert,
el cap més gran del regne verd,
ho dono tot i res no prenc,
duc a l'escorça el llibre etern,
tinc el secret de la substància,
transformo el sol en abundància,
la meva fe és l'Univers,
tot està unit, tot és divers,
i és així i és sense ànsia,
sinó més bé, amb la constància,
que vaig fornint el meu destí.
Diré que mai no conec fi,
he vist passar moltes ventures
i n'he sentit de molt més dures.

No et sé dir si són resoltes
les qüestions de l'infinit,
però és ben cert que cada nit
tot el Cosmos dona voltes,
és el puny de les revoltes
d'una dansa molt antiga,
el misteri de la vida
no coneix explicació,
canta el druida una cançó
i en el pic sentim la crida.

(Autor desconegut)

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells i elles mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Dörte Seeger. Collaret i arracades. Sèrie «Chain Reaction»

Variant «Flors». Plata

Els professors d'art sempre ens deien: «No hi sobra alguna cosa?» Així que ho redueixo fins a trobar l'essència d'allò que vull expressar. És l'exterioització d'un procés, d'un estat intern. La peça t'ajuda, et subratlla i t'eleva (com la sal!). A vegades sembla crua i freda, però també pot ser una llavor, o un catalitzador que ajuda i d'on ha de néixer alguna cosa nova, o ser rebrot d'alguna cosa oblidada o amagada: un sentiment, una sensació, una emoció!

L'edifici on estudiava disseny i creació de joies a Pforzheim era Bauhaus total: molt recte i línies clares, formigó i fusta, molta llum, modernitat duta a l'extrem. Des d'una base cal treure tot el que no dona suport a trobar bellesa. Aquestes bases encara bateguen en el meu cor. Un altre aspecte és treure una cosa del seu entorn habitual, posar-la en un altre lloc: observar com canvia, l'objecte i la seva percepció.

Tot el que fem i som és interacció amb l'entorn: l'aire, els sorolls, la naturalesa, la interacció amb nosaltres mateixos o amb qui ens pensem que som! Jo t'influeixo i tu m'influeixes. Pots sentir una joia pel seu pes o amb la incomoditat que te la recorda. La textura convida a tocar-la, a sentir-la. Pel seu so, que depèn de la densitat, la tensió i la formació interna, sabrem com està feta: si té el so clar, alegre i lleuger, s'ha creat amb molta deformació i reestructuració cristal·lina interna; en canvi, si una peça és de fosa, sense treballar, sona apagada, sorda, sense vida. Com la trajectòria humana: pots triar quedar-te com ets o treballar i aconseguir un so clar, net i alegre.

I en l'aspecte final: què m'aporta la joia? Què expresso: l'estat d'ànim, un gust, una opinió? Vull sentir i percebre més el meu cos? Vull provocar perquè no encaixo en un marc de la societat? Vull sentir-me protegida i m'ajuda amb les seves formes i materials? ¿Vull expressar l'alegria, les ganes de viure? Són qüestions impensades, intuïcions. Per això les joies es compren per gust, amb el cor al davant, perquè el cor ja sap el que necessita!

Dörte Seeger (Alemanya, 1970) resideix a Moià des del 2013. Estudià disseny de joies i disseny industrial a Pforzheim (1988-1991) i perfeccionà la tècnica a Ravensburg (1991-1993). Dissenyadora i artesana a Constança (1993-1997), especialitzant-se en gemmologia i clavat de pedres i plateria. En 1997 es trasllada a Barcelona (becada en l'especialitat de laca japonesa). Funda marca pròpia (2001). Dirigeix «Essència», taller-botiga a Moià (plaça del Colom, 5).

UNA MICA D'HISTÒRIA

La troballa de «l'últim nen del Toll» a les reserves del Museu de Moià

Museu de Moià

La Cova del Toll és una de les cavitats més destacades de la Catalunya Central. Sovint s'ha definit com una «casa prehistòrica», ja que al llarg dels anys diversos equips d'arqueòlegs hi han excavat i n'han pogut reconstruir la història a partir de les restes trobades. A l'interior de la cova s'hi han recuperat des d'ossos d'animals de fa milers d'anys fins a eines i objectes utilitzats pels nostres avantpassats. Cada troballa té la seva pròpia història, però n'hi ha algunes que, per la seva singularitat, ens expliquen relats especialment sorprenents.

Les excavacions dels anys setanta

Un d'aquests casos es remunta a les excavacions realitzades entre 1976 i 1977. Durant aquests anys, el jaciment va ser objecte d'importants campanyes d'excavació dirigides per J. Guilaine, M. Llongueras i M.À. Petit. Les intervencions van permetre de documentar nombroses proves d'activitat animal i d'ocupació humana al llarg de milers d'anys, destacant la presència de grups humans que van utilitzar la cova com a espai domèstic i com a espai funerari durant el Neolític i l'edat dels metalls.

En el transcurs d'una d'aquestes excavacions, al punt on conflueixen les dues galeries que conformen la cova, a la galeria sud i dins l'espai conegut com la «Sala de la T», els arqueòlegs van localitzar les restes humanes d'un enterrament infantil. L'individu va ser excavat al sector D, dins el quadre E-104. Com és habitual, durant el procés d'excavació es va enregistrar tota la informació referent a l'esquelet i la seva localització. Un cop documentat detalladament el context, els ossos es van traslladar al laboratori per a ser analitzats amb més precisió.

Es pogué determinar que es tractava d'un infant d'entre set i vuit anys. L'esquelet es conservava de manera parcial, especialment el costat dret del cos. Sembla que una riuada produïda dins la cova va alterar la posició del cos. Juntament amb les restes es va recuperar un conjunt d'elements materials. Entre aquests destacava un fragment de penjoll d'os de forma rectangular, elaborat a partir d'una costella d'animal, així com alguns fragments ceràmics. La seva aparició en contacte directe amb l'esquelet va ser decisiva en la primera interpretació del conjunt.

Les primeres interpretacions

En aquell moment, els arqueòlegs van considerar que l'enterrament pertanyia al Neolític mitjà, amb una antiguitat aproximada d'uns 6.000 anys. Aquesta conclusió es basava sobretot en la presència del penjoll, un tipus d'objecte habitual en aquella època. A causa de la proximitat del cos, es va considerar que el penjoll devia acompanyar l'infant en el moment de la seva mort. Amb aquesta atribució, el conjunt fou registrat i conservat al museu com un enterrament neolític. Durant dècades, aquesta interpretació va quedar establerta com a definitiva.

Una datació inesperada

Quaranta anys després del descobriment, el cas es va tornar a obrir. En el marc d'una iniciativa per recuperar i publicar els estudis realitzats en els anys setanta, es van revisar diverses restes del museu amb l'objectiu d'actualitzar i

completar la recerca. De la mà dels seus mateixos descobridors, es van recuperar les restes de l'infant i se sotmeteren a datacions de carboni 14 per a obtenir una cronologia més precisa. Una de les mostres analitzades va ser una falange de l'individu procedent del sector C, quadrat E-104. Els resultats van ser totalment inesperats: l'infant no era del Neolític, sinó que havia estat enterrat molt més tard, aproximadament cap al 1800-1700 aC, dins el període conegut com a Bronze inicial. Aquesta nova datació va canviar completament la interpretació del conjunt. Va demostrar que la relació entre el cos i els objectes associats no era contemporània sinó que el penjoll d'os no formava part de l'enterrament, hi havia estat dipositat milers d'anys abans. Probablement, la riuada que havia fet desaparèixer mig cos de l'infant hauria pogut ser també la responsable d'haver dipositat el penjoll amb les restes del nen.

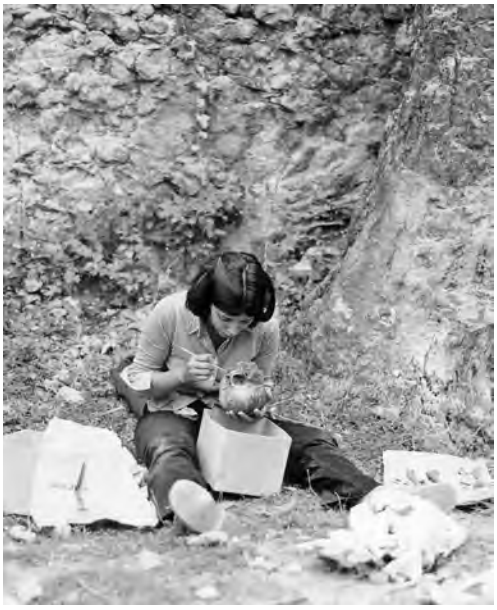
Una nova lectura del passat

Tot i la importància d'aquesta nova informació, no va ser fins l'any 2024 que es va integrar plenament en el registre oficial del museu. En aquell moment, els tècnics estaven immersos en una revisió exhaustiva dels fons arqueològics. En reobrir la caixa de l'infant, amb tota la documentació original i les noves dades, es recuperà la connexió amb els treballs antics.

Les referències al sector C i el quadrat E-104 van permetre d'identificar clarament el cas i confirmar la coherència entre les restes conservades i els informes originals. Tota la informació que s'havia recollit durant el procés d'excavació, així com les dades que es van registrar, coincidien a la perfecció amb les característiques de l'infant. D'aquesta manera, l'associació de l'individu amb les noves dades aportades pels últims estudis va permetre una nova interpretació dels ossos i, per tant, donar-los un nou sentit. A partir d'aquest moment, s'actualitzà la informació i es corregí la seva interpretació cronològica: l'enterrament es va situar definitivament en el Bronze inicial, mentre que el penjoll quedà reinterpretat com un material intrusiu procedent d'un període anterior.

Paranys de l'arqueologia

Aquest fet, més enllà de la seva singularitat, posa en relleu que l'arqueologia no és una ciència estàtica, sinó dinàmica i en constant revisió. Evidencia la necessitat de qüestionar allò que ja sembla conegut i la importància d'enregistrar-ho tot amb la màxima cura i detall per tal d'evitar errors d'interpretació, el que alguns autors anomenen «paranys de l'arqueologia, soroll de fons» (A. Martín *et al*. 2020).

Excavacions a la Cova del Toll (1977). Araceli Martín netejant el crani de l'enterrament infantil. Fot. extreta de El Neolític i l'edat del bronze a la Cova del Toll (Moià, Barcelona): les excavacions de 1976 i 1977*, de J. Guilaine, M. Llongueras, M.À. Petit i F.X. Oms*

MISCEL·LÀNIA

«Tardeo», tardeig o vespreig?, una nova manera de sortir... o potser no tant

Andreu Vilardell Forcada

Durant molts anys sortir de festa semblava tenir un horari establert: sopar tard, començar encara més tard i acabar de matinada. Però des de fa uns quants anys s'ha anat consolidant un fenomen que altera aquesta lògica: començar la festa a la tarda o al vespre. En castellà s'ha popularitzat com a *tardeo*. En català trobem *tardeig* i, cada vegada més, *vespreig*. Tres paraules per a descriure una realitat semblant: música, conversa, alguna cosa per beure o menjar i, sovint, ball, però començant a les cinc, les sis o les set de la tarda en comptes de fer-ho a mitjanit. La qüestió interessant no és tant com l'anomenem, sinó per què està funcionant.

Una generació que encara vol sortir

Una part de l'explicació és generacional. La gent que va sortir de festa durant els anys vuitanta, noranta i primers dos mil continua tenint ganes de trobar-se, escoltar música o ballar. El que molts ja no tenen són ganes de començar a sortir a la una de la matinada. Entre quedar-se a casa i tornar a la discoteca de matinada hi havia un espai per ocupar. I el *tardeo* l'ha ocupat.

No és casual que moltes d'aquestes sessions recuperin música dels vuitanta, noranta i dos mil. La nostàlgia hi juga un paper evident: permet de tornar durant unes quantes hores a la banda sonora d'una altra etapa vital, però adaptant-la als horaris actuals. Tanmateix, reduir-ho a una festa per a més grans de quaranta anys seria equivocat. Precisament perquè es desenvolupa abans i sovint en terrasses, places o espais oberts, pot convertir-se en un tipus d'oci intergeneracional.

Més que una discoteca que comença abans

El *tardeo* tampoc no consisteix simplement a traslladar una discoteca quatre hores enrere. El format barreja elements que abans podien estar separats: prendre alguna cosa, conversar, menjar, escoltar música, trobar coneguts i ballar. Això explica la seva facilitat per a instal·lar-se en terrasses, bars, jardins i places. Es pot estar davant el DJ ballant o deu metres més enllà parlant amb els amics. Totes dues coses formen part de la mateixa activitat. Aquesta flexibilitat és probablement una de les claus de l'èxit.

I a Moià?

El rastre dels darrers anys demostra que Moià no ha quedat al marge del fenomen. Hem vist aparèixer el *tardeo* en establiments locals, el tardeig en activitats festives i el vespreig en propostes d'entitats. El programa de la festa major del 2025, per exemple, ja anunciava explícitament un «tardeig amb bar i música» vinculat al Concurs d'Arrossos del Parc Municipal. Durant el 2025 i el 2026 el format s'ha anat repetint amb diferents organitzadors i en espais diferents. No sembla, per tant, una activitat puntual, sinó la versió local d'una tendència que també s'estén arreu de Catalunya. La festa major del 2026 n'ha tornat a donar un exemple amb el vespreig del 9 d'agost a la plaça de Sant Sebastià. En el número anterior de LA TOSCA podeu trobar un article dedicat específicament a aquella experiència, de manera que aquí no ens hi estendrem.

Però sí que ens deixa una idea interessant: en un poble, el vespreig pot tenir

unes característiques diferents de les que té en una ciutat.

Fer que la gent es quedi

Potser aquesta és la particularitat més interessant del fenomen a Moià. En una ciutat podem anar expressament a un local a fer *tardeo*. En un poble, en canvi, el vespreig es pot barrejar amb la resta de la vida social. Algú arriba perquè hi ha una activitat esportiva. Un altre perquè ha quedat amb uns amics. Un altre passa casualment per la plaça. Un altre espera que comenci l'acte següent. La música i l'ambient fan que no marxin immediatament. I això té un efecte molt interessant: transforma un espai de pas en un espai de permanència. La plaça torna a funcionar durant unes quantes hores com allò que històricament havia estat: un lloc on no necessàriament cal anar a fer alguna cosa concreta. També s'hi pot anar simplement a ser-hi.

Potser no hem inventat res

Aquí apareix la paradoxa del *tardeo*. El presentem com una nova moda, però els nostres avis i besavis ja feien vida social abans de mitjanit. Hi havia balls de tarda, cafès, berenars, vermuts, envelats i llargues estones a la plaça. Durant bona part del segle XX, començar a divertir-se a les sis de la tarda no tenia res d'innovador. Potser el que va ser excepcional fou precisament aquella cultura que progressivament portà l'oci nocturn a començar cada vegada més tard. Vist així, el vespreig podria ser menys una revolució que un retorn.

Hem recuperat la tarda i el vespre com a espais de socialització, però hi hem afegit DJ, equips de so, gastronomia, xarxes socials i una nova etiqueta.

I com n'hem de dir?

La batalla lingüística també té el seu encant. *Tardeo* és la paraula que ha popularitzat el fenomen. *Tardeig* és una adaptació immediatament comprensible i que ja hem vist escrita en programes de festa major. *Vespreig* parteix, en canvi, del català *vespre* i cada vegada apareix en més programacions culturals i festives.

Vespreig de festa major

Curiosament, a Moià ja hem utilitzat totes tres formes. Potser serà l'ús quotidià qui acabarà decidint quina guanya. O potser conviuran durant anys. Però darrere aquesta discussió sobre el nom hi ha una realitat més interessant. Estem canviant una mica la manera de sortir: més aviat, durant menys hores, en espais més oberts i amb públics més diversos. I, en un poble com Moià, això pot tenir encara un valor afegit: crear noves ocasions per a trobar-nos.

Potser d'aquí a uns quants anys ja no parlarem del *tardeo* com una moda. Potser simplement direm que anem a fer el vespreig. O potser descobrirem que, amb un nom nou, no havíem fet altra cosa que recuperar un costum molt antic: sortir a la plaça, trobar gent i quedar-nos-hi una estona.

PUBLICACIONS

El moianès Carlos David Moreno presenta el llibre «En el armario solo la ropa»

Josep Font

Presentació a la biblioteca (fot. J. Font)

El divendres dia 2 d'octubre, Carlos David Moreno va presentar el seu primer llibre a la Biblioteca de Moià, una obra de caràcter autobiogràfic, amb reflexions i vivències sobre les dificultats de sortir de l'armari i poder viure en llibertat la seva orientació sexual. Nascut a la ciutat de Cali, a Colòmbia, l'autor ressegueix amb un registre planer i magnètic el descobriment que alguna cosa no encaixava en relació als altres nens, a l'escola, així com les reaccions i rols dels companys, dels mestres i capellans, de la família —la mare i un germà— o la visita a psicòlegs, en uns anys de «silenci, por, culpa i soledat».

Va treballar com a periodista i editor en un dels principals canals de televisió del país, però va concloure que, més enllà del reconeixement social o els ingressos econòmics, volia fer alguna cosa amb impacte social, i se'n va anar a fer voluntariat social en un quibuts a Israel. I allà va descobrir per internet la Comunitat dels Avets de Moià, que integra discapacitats intel·lectuals. I va venir, doncs, a Europa i a Moià fa deu anys, el primer any com a voluntari, però ja s'hi va quedar com a educador psicosocial. Actualment s'està graduant en infermeria. Fa tres anys que va adquirir la plena nacionalitat i és un exemple que les migracions poden ser també per raons ideològiques o de recerca d'espais de llibertat, més enllà de limitacions econòmiques o de conflictes.

Parlant amb LA TOSCA diu que se sent integrat i agraït de poder viure en un poble tranquil com Moià i de fer la feina que fa, en una conversa íntegrament en català, perquè considera important poder parlar la llengua per a integrar-se en la cultura del lloc. En el llibre explica que és a Moià on va decidir deixar d'amagar-se, perquè «em trobava en un context en què els drets de les persones homosexuals i les formes de diversitat feia molt temps que es respectaven i es defensaven», i que li va permetre de guanyar molta seguretat.

Sortir de l'armari no és una cosa que es fa un dia i ja està, diu en el llibre. Hi ha armaris dels quals cal sortir cada dia. En la presentació a la biblioteca, va esmentar que ara tenia dues famílies, una a cada costat de l'oceà, i per això l'acte es va gravar i transmetre, perquè la seva mare no s'ho podia pas perdre. Considera que la presentació d'aquest llibre autobiogràfic és un dels esdeveniments de la seva vida, no exempta de dificultats, com es va palesar amb emocions que afloraven quan llegia algun fragment de converses amb la seva mare.

Llibres

Josep Fàbrega i Selva. ***Un dia de cada dia (de l'agenda d'un mestre)***

Calders: Ajuntament de Calders, 2026. 144 pp.

Vint-i-setè poemari d'aquest calderí, presentat el proppassat dia 12 de setembre. Conté algunes poesies referents al Moianès. L'autor acaba afirmant: «Penso que els qui escrivim hem de mirar de ser modèlics en l'ús de la llengua; d'aquí ve que m'escarrasso per mantenir viu aquell català […] que em van péixer els pares.» Certament, ho aconsegueix.

Mònica Clapers Vilà. ***El petit món boletaire: coneix i pinta 12 espècies de bolets comestibles dels Països Catalans***

[Moià]: Klartsma, Disseny Independent, [2026]. 38 pp.

Llibret amb enquadernació d'espiral, que combina informació sobre dotze espècies de bolets, amb il·lustracions per a ser acolorides, així com altres passatemps sobre la mateixa temàtica. La mateixa dissenyadora ha publicat el joc de cartes (5x5 cm) *36 parelles de bolets, fruites i verdures: joc de memòria*.

Revistes

—**Catalunya Cristiana**, 8-9-2026, amb la ressenya titulada «Escrits d'una vida», signada per Montserrat Pibernat, sobre la *Prosa completa* de J. Ruaix i Vinyet.

—**El Pou de la Gallina**, jul.-ag. 2026), amb la ressenya titulada «70 anys de prosa», signada per Llorenç Capdevila, sobre el llibre esmentat.

—**Serra d'Or**, octubre 2026, amb la ressenya titulada «Setanta anys de prosa de Josep Ruaix», signada per Carles Riera.

—**Llengua Nacional**, núm. 136 (3r trim. 2026), amb l'article «Curiositats sobre la formació del plural», signat per J. R. V., la ressenya del llibre *El dia es lleva, la tarda es colga*, de C. Riera, signada també per J. R. V., i la ressenya de l'esmentada *Prosa*, signada per Màriam Serrà.

—**Full Diocesà**, 6-9-2026, amb l'article «Evangelització o mística», de J. R. V.

Diaris

Regió7

26-8-2026

«El Pere que jo vaig conèixer: ciència i records i el llegat d'un geni a l'Estany», article signat per Miquell Fortuny.

27-8-2026

«Aprovada la modificació urbanística per a ampliar el polígon del Prat de Moià». «El Giracirc [de Collsuspina] estrena cap de setmana i puja per primer cop a la corda fluixa».

28-8-2026
«Dionís Guiteras durant el ple: "Governar és menjar-se el pernil i els ossos"». «La Corredissa de Castellterçol celebra 30 anys amb un Ball de Gegants renovat».

29-8-2026
«L'Ajuntament de Moià denuncia el vessament de residus carnis».

30-8-2026
«La regidora de la CUP de Moià denuncia comentaris masclistes d'un vídeo». «Castellcir acull un Torneig de Tenis de Taula marcat pel bon ambient durant la Festa Major».

31-8-2026
«L'alcalde de Monistrol de Calders buscarà aconseguir la reelecció». «Moià afronta l'obra gran que farà de Les Faixes un pol artístic i cultural». «Una vintena de persones participen en el Torneig de Botifarra de la Festa Major de Moià».

1-9-2026
«La regidora de la CUP Moià: "A mi, això ni em tirarà enrere ni em tombarà"». «El doctor en Geologia manresà Josep M. Mata-Perelló fa una donació bibliogràfica al Museu de Moià».

2-9-2026
«Monistrol de Calders prepara un projecte per a transformar el municipi en menys d'un decenni». «El trasllat de residus de l'escorxador de Moià encara es fa malament».

2-9-2026
«La desigualtat [entre homes i dones] escrita als carrers del Moianès».

4-9-2026
«Moià, destapant el mite de la biomedicina», article signat per M. Fortuny.

12-9-2026
«El rebuig a l'auge del feixisme centra la Diada a Moià. L'exdiputada Jenn Diaz va ser ahir la convidada d'un acte massiu crític amb l'extrema dreta.

14-9-2026
«Enric Casacuberta supera els primers 400 quilòmetres de la Ruta 66 per l'ELA». «Neix Endavant Moianès per fer de "ciment" entre les lluites socials».

16-9-2026
«Moià rebrà 1,5 milions de la Generalitat per a rehabilitar Les Faixes II com a centre cultural».

17-9-2026
«Castellterçol es planteja renovar tot un barri i la Fàbrica dels somnis». «Retirades 100 armes blanques al Bages i al Moianès des del gener».

21-9-2026
«Els usos de quatre equipaments municipals de Calders, a debat».

28-9-2026
«Una festa a l'alçada d'un campanar. Moià crea amb música, dansa, repics i focs artificials un viatge per tres segles d'història, memòria i identitat», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior. «Castellterçol es prepara per a una nova edició de la Fira de Fires».

1-10-2026
«El Moianès vol que el Govern s'impliqui per consolidar el seu bus nocturn». «Enric Terencio tornarà a ser 16 anys després cap de llista del PSC a Moià».

EL PUNT AVUI+

6-9-2026
«Baltasar Fonts i Barrachina, actor, poeta i músic».

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Lira Juan Iglesias, filla d'Àlex i Berta, dia 5 d'agost.

Olau Prat Solé, fill de Sebastià i de Lídia, dia 21 d'agost.

Jade Garcia Sánchez, filla d'Ivan i de Tania, dia 26 d'agost.

Defuncions

Pilar Loureiro Posada, de noranta anys, vídua de Sebastià Tria, dia 27 de setembre.

Ramon Forcada Oller, de noranta-un anys, dia 29 de setembre.

Carme Picañol Comellas, de vuitanta anys, dia 2 d'octubre.

Manuel Delgado Mesa, de noranta-un anys, dia 4 d'octubre.

Josefina Bosoms Heras, de noranta anys, vídua de Josep Cornellas, dia 6 d'octubre.

BREUS

Ple matiner per a l'aprovació inicial del Polígon industrial del Prat

El divendres dia 9 d'octubre va celebrar-se un ple extraordinari a les vuit del matí, de nova votació de l'aprovació inicial de la modificació puntual del Polígon del Prat, ple que va enllestir-se en poca estona. El motiu era que en el ple anterior del 28 d'agost dues regidores havien votat per via telemàtica. Posteriorment, des de secretaria es va declarar la «ineficàcia jurídica» de la votació perquè el vot telemàtic no complia els requisits que preveu la llei. La nova votació endarrereix els terminis i és la quarta vegada que es convoca un ple per a l'aprovació inicial d'aquest projecte.

Marc Pedrals, novament premiat

A principis de setembre, el moianès Marc Pedrals va tornar a ser guardonat en el Campionat d'Espanya de Vídeo Subaquàtic que tingué lloc a Palma, Gran Canària. Formant part de la selecció catalana —amb els empordanencs Xavier Salvador i Marc Colell i el trempolí Pep Fillat—, va guanyar la competició en l'àmbit autonòmic i en el guardó al Millor pla seqüència/moment. Pedrals també va quedar quart en la prova de *reel 60* i vuitè en la categoria *Movie*.

Nota pregada: petanca

És un joc molt entretingut i bonic, que creat amistats i fa amics. Aquí a Moià en aquests moments només som 5/6 jugadors per a jugar a las pistes del Parc Municipal. Molta gent té un concepte molt errat de la petanca: tenen la idea que és un joc per als vells i jubilats, i això és totalment erroni. A França és el joc nacional i als patis dels col·legis ja els ensenyen a jugar i per això tenen tants títols mundials. Al parc, com he dit abans, quedem 5/6 jugadors, tots bastant grans, i veiem que, si no tenim gent nova, les pistes que ens varen costar molt de fer es perdran. Nosaltres normalment hi som cada tarda a partir de les cinc. De boles ja en tenim nosaltres, pot jugar-hi tothom. Per a més informació, podeu trucar als mòbils: 637 300 468 (Enric) o 659 755 125 (Antoni).

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41º 48' 53'' N LONGITUD 2º 5' 44'' ALTITUD 741 m

SETEMBRE 2026

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	30,7	18,8	24,8	7	1	2	SW	13,6	
De l'11 al 20	26,6	14,4	20,5	6	1	3	SW	98,6	
Del 21 al 30	26,0	16,2	21,1	5	2	3	W	19,4	131,6

COMPARATIVA SETEMBRE 1926-2026

	Setembre 1926	Setembre 2026
Mitjana de les màximes	24,0	27,7
Mitjana de les mínimes	14,8	16,5
Temperatura mitjana	19,4	22,1
Màxima absoluta	29,0	36,7
Mínima absoluta	7,0	10,5
Pluja mensual	99,7	131,6
Pluja màxima en un dia	91,8	97,2
Dies de pluja	9	6

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **19 de novembre**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

DENTIBLANC

El dentifrici amb extracte de papaia, d'enèrgica acció emblanquidora.

DENTS NETES, BLANQUES I BRILLANTS

Demani consell farmacèutic.

CAL NOC®
Artesans des de 1917
www.calnoc-cansaladers.com
Cansaladeria CAL NOC
Avinguda de la Vila ,10. 08180 Moià. Tel: 93 830 00 19

20145160